

1627

2(075)

U-15

2. Описанъ въ П. кн.

L. Curzon - MS

03 AUG 2009

6

Remembrance

10.

Հարկազրկ
 Մթրքաբանական
 Իրավաբանական
 Ե. ՍՊ.

Նոր Ուխտ.

ՆՈՐ ՈՒՒՅ.

Է. ՍՊ.

ՄՐԲԱԶԱՆ

2(075)
 U-15

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Համաձայն նորագոյն ծրագրի

Մթրքաբանական

Ս. ր ա գ ա տ ի պ շ ի ս ա պ է ր ա ն ի ս օ յ
 Թ ի Ճ ի ի ս 1910

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ Բ.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց ծայրագոյն Պատրիարքի Համազգական Եպիսկոպոսական Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի:

[Handwritten signature]

438-99

I

1. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Ծ Ն Ո Ի Ն Դ Ը

Ա. Աւետու մն: Աստուած Գարրիէլ հրեշտակին ուղարկեց Նազարէթ քաղաքը կոյս Մարիամի մօտ, որը Դաւիթ թագաւորի ցեղիցն էր:

Հրեշտակն ասաց նրան. «Ուրախացիր, Մարիամ, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ կոյսը հրեշտակին տեսաւ, շփոթուեց և մտածում էր, թէ ի՞նչ կնշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց նրան. «Մի վախենար, Մարիամ, զու Աստուածանից շնորհ գտար. մի որդի կունենաս ու նրան կանուանես Յիսուս, Նա Աստուծու որդի կրկոչուի. թագաւոր կլինի Դաւիթի տեղը և նրա թագաւորութիւնը վերջ չի ունենայ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ես Աստուծու աղախինն եմ, թող այդպէս լինի՝ ինչպէս ասում ես»: Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Բ. ԾՆՈՒՆԴ: Յիսուսի ծննդեան ժամանակ Քանանը գտնուում էր հռովմայեցւոց իշխանութեան տակ: Այդ երկրում բնակւում էին հրէաները, որոնք հարկատու էին հռովմայեցւոց: Կայսրը Օգոստոսն էր. նա իւր կողմից Քանանում կառավարիչ էր նշանակել Պոնտացի Պիղատոսին: Այդ օրերում Օգոստոս կայսրից հրաման գուրս եկաւ՝ որ իւր տէրութեանը մէջ եզոդ բուր մարդկանցը համարեն, որպէսզի նախ՝ հարկը կանոնաւոր հաւաքեն և երկրորդ՝ իմանան, թէ քանի զինուոր պիտի առնեն: Մրա համար ամենքը պէտք է գնային իրանց հայրենի քաղաքը՝ ցուցակի մէջ գրուելու համար:

Յովսէփն էլ նազարէթից գնաց Յուզայի երկիրը՝ Դաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ, իբրև տեղացի, որպէսզի Մարիամի հետ իւր անունը գրել տայ ցուցակում:

Երբ Բեթղեհէմ հասան, զիշեր էր: Քաղաքում չկարողացան բնակարան վարձել, որովհետև աղքատ էին, ուստի իջան քաղաքից դուրս՝ հովիւների այրում, ուր վատ եղանակին հօան ախտեղ էին բերում: Այդ զիշեր Մարիամը մի որդի ունեցաւ. պատեց խանձարուրով և զբաւ մսրի մէջ:

Այն երկրում հովիւները զիշեր ժամանակ գրսումն են արածացնում իրանց ոչխարները: Յանկարծ հրեշտակ երևաց նրանց՝ լուսով շրջա-

պատած: Այս բանից շատ վախեցան նրանք: Այն
ժամանակ հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախե-

նաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդին մեծ ուրա-
խութիւն եմ աւետում, որովհետև այսօր ձեզ

համար Փրկիչ ծնաւ՝ Դաւթի քաղաղում՝ Բեթղեհէմում: Այս բանը թող ձեզ նշան լինի—դուք կգտնէք մանկանը հովիւների այրում՝ խանձարուրի մէջ պատած և մարում գրած»: Սրանից ետոյ յարկարժ օդը լցուեց բազմաթիւ հրեշտակներով, որոնք Աստծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» — փառք Աստծուն երկրնքումը, այսուհետև երկրիս վրայ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն պէտք է լինի:

Երբ հրեշտակները երկիրք վերացան, հովիւներն ասացին միմեանց. «Նկէք գնանք Բեթղեհէմ և տեսնենք, թէ սա ինչ բան է, որ Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»: Շտապով եկան և գրտան Մարիամին, Յովսէփին և մտուրի մէջ գրած մանկանը: Տեսնելուց ետոյ՝ վերադարձան և փառաբանում էին Աստծուն իբանց լսած ու ասածի համար և տարածում էին ամեն տեղ՝ ինչ որ ասուել էր մանկան մասին:

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր մտքումը:

Ութն օրից ետոյ, հրէաների սովորութեան համաձայն, մանկանը թլփատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր հրեշտակը:

Յիսուսի ծննդեան տօնը կատարում ենք Յունուարի 6-ին, իսկ թլփատութիւնը կամ անուանակոչութիւնը՝ 13-ին:

2. Տ Ա Ճ Ա Ր Ի Ն Ը Ն Ծ Ա Յ Ո Ի Ի Լ Ը

Մովսէսի օրէնքի համաձայն՝ քառասուն օրից ետոյ, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ, ծնողները տանում էին նրան Երուսաղէմ, նուիրում տաճարին և ապա զոհով ետ էին դնում: Հարուստները բերում էին գառը, իսկ աղքատները՝ մի զոյգ աղաւնի:

Յիսուսի ծնողները աղքատ էին, ուստի մի զոյգ աղաւնի տարան:

Այդ միևնոյն ժամանակ Երուսաղէմում բընակում էր մի արդար մարդ, որի անունն էր Սիմէօն: Այս մարդն արդար էր և սպասում էր Մեսիայի գալու: Նա Սուրբ Հոգուց իրաւունք ունէր կենդանի մնալ մինչև այդ օրը: Յիսուսին տաճար բերին: Սիմէօնը հոգևով իմացաւ, դուրս եկաւ նրա առաջ, գրկեց, օրհնեց և ասաց, «Տէր, այժմ առ իմ հոգին, որովհետև ես տեսայ Փրկչին, որին դու պատրաստել ես բոլոր ազգերի համար, ես տեսայ այն լոյսը, որ պիտի լուսաւորէ հեթանոսներին»: Ծնողները զարմանում էին ծերունու խօսքերի վրայ: Սիմէօնն օրհնեց մանկանը և Մարիամին ու ասաց, «Սա Իսրայէլի մէջ շատերի համար ընկնելու և կանգնելու պատճառ կըլինի. քո սիրտն էլ սրա պատճառով սրի կանցնի:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84 տարեկան մի այրի կին էր. տաճարիցը երբէք

չէր հեռացել, իւր օրերը ծովով և աղօթքով էր անց կացրել ու գիշեր ցերեկ ծառայում էր տաճարին: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ, գոհա-

ցաւ Աստուծոց և պատմում էր Մեսիային սպասողներին, թէ Յիսուսը մարգարէների խոստացած Փրկիչն է՝ Մեսիան է:

Այդ օրը տօն է: Տօնի անունն է Տեառնընդառաջ. տօնում ենք փետրուարի 14-ին:

3. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԻՍՈՒՄԻ ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱԽ-
ՉԵԼԸ

Ա. Օգոստոս կայսրի ժամանակ Քանանը կոչուում էր Պաղէստինէ և բաժանուած էր չորս մասի—1. Յուդայի երկիր կամ Հրէաստան, 2. Սամարիա: 3. Գալիլիա, 4. Պէրէա կամ Յանկոյս Յորդանանի: Հրէաստանի և Գալիլիայի կառավարիչները հրէաների թագաւորական տանից էին և կոչուում էին թագաւորներ: Այդ ժամանակ Հրէաստանի թագաւորն էր Հերովդէսը, որի օրով Յիսուսը ծնաւ Բեթղեհէմ քաղաքում: Այդ ժամանակ արևելքից երեք մոզեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ մեծ բազմութիւնով և հարցնում էին, թէ ո՞րտեղ է հրէից նորածին թագաւորը, որովհետև մենք տեսանք նրա աստղն արևելքում և եկանք երկրպագութիւն տալու:

Հերովդէսն այս բանը լսելուն պէս՝ վախեց. նրա հետ էլ բոլոր երուսաղէմացիները—կարծում էին թէ պատերազմի են եկել: Ուստի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի դպիրներին ու հարցնում էր նանց, թէ ո՞րտեղ պէտք է ծնի Յիսուս Քրիստոսը: Նրանք պատասխանեցին. »Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում՝ ինչպէս որ մարգարէները գրել են»:

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոզերին թագուն կանչեց և աստղի երևալու ժամանակն ստոյգ ի-

մանալով նրանցից՝ խորամանկութեամբ ասաց.
«Գնացէք Բեթղեհէմ և երբ նրան գտնէք, ինձ էլ

իմաց տուէք, որ ես էլ գամ և երկրպագութիւնս
տամ նրան»:

Մոզերը գնացին: Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արևելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վրայ, ուր մանուկն էր: Նրանք չափից դուրս ուրախացան. ներս մտան այրը և գտան մանկանը իւր մայր Մարիամի հետ. երկրպագութիւն տուին և իրանց հետ բերած զանձերը՝ ոսկի, կնարուկ և զմուռս ընծայ տուին:

Աստուած իմանալով Հերովդէսի չար միտքը, երազում հրամայեց մոզերին՝ եկած ճանապարհով չվերադառնան, այլ ուրիշ տեղով գնան իրանց երկիրը:

Ե. Երբ մոզերը գնացին, ահա Աստծու հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ և ասաց. «Վեր կաց, ան մանկանն ու նրա մօրը. փախիր Եգիպտոս և մնա այնտեղ մինչև ես քեզ կասեմ, որովհետև Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կամենում է սպանել նրան»: Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և գիշերով փախաւ Եգիպտոս:

Հերովդէսը երբ տեսաւ, որ մոզերն իրան խարեցին, խիստ բարկացաւ, ուստի զահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նրա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկանից սկսած՝ մոզերի որոշած ժամանակի համաձայն:

Հերովդէսի մահուանից ետոյ Աստծու հրեշ-

տակը նորից երևեցաւ Յովսէփին եգիպտոսում և
ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը

և գնա իսրայէլի երկիրը, որովհետև մեռան նր-

րանք, որոնք մանկան կեանքի ետեիցն էին ընկել»։ Նա էլ վեր կացաւ. առաւ մանկանն ու նրա մօրը և եկաւ Իսրայէլի երկիրը (Պաղեստինէ) ու բնակուեց Նազարէթ քաղաքում։

4. ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Մանուկ Յիսուսը հասակով աճում էր և զօրանում իմաստութիւնով—Աստժու շնորհքը նրա վրայ էր։ Ծնողներն ամեն տարի Զատիկի տօնին ուխտ էին գնում Երուսաղէմ։ Երբ Յիսուսը 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները տարան։ Տօնի օրերն անցնելուց ետոյ՝ ծնողներն ուզում էին վերադառնալ, բայց յանկարծ նկատեցին, որ Յիսուսը չկայ։

Կարծելով թէ նա ուղեկիցների հետ գնացած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ ետ եկան և որոնում էին ազգականների ու ծանօթների մէջ։ Բայց երբ չգտան, նորից դարձան Երուսաղէմ։

Երեք օր որոնելուց ետոյ, գտան տաճարում հրէաների վարդապետների մէջ նստած, ուր լսում էր նրանց և հարցեր էր առաջարկում։ Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստուն պատասխանների վրայ։

Երբ ծնողները տեսան նրան, դարմացան։ Մայրն ասաց. «Մըղեակ, այդ ի՞նչ արիր մեզ, հայրդ և ես երեք օր է որոնում ենք քեզ»։ Նա պա-

տասխանեց և ասաց. «Մի՞թէ չգիտէք, որ ես իմ հօր տանը կլինէի»: Այս խօսքերի միտքը ոչ ոք չհասկացաւ:

Յիսուս դարձաւ նրանց հետ նազարէթ և հնազանդ էր ծնողացը: Մայրն այս բոլոր բաները պահում է մտքումը:

5. ՅՈՎՀԱՆՆԵՒ ՄԿՐՏՁԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Ա. Աւետումն: Հրէից Հերովդէս թագաւորի օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը Չաքարիա: Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր: Երկուսն էլ արդար էին և Աստծու բոլոր պատուիւրանները ճշտութեամբ էին կատարում: Նրանք գաւակ չունէին. երկուսն էլ ծերացած էին:

Մի անգամ, երբ քահանայական պարտքը կատարելու հերթը Չաքարիային հասաւ, սրբութիւն մտաւ ինկարկելու համար: Ժողովուրդը գաւթում աղօթում էր: Խնկարկելու ժամանակ հրեշտակը երևաց Չաքարիային—նա խիստ վախեցաւ:

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Չաքարիա, քո աղօթքը լսելի եղաւ. Եղիսաբէթ կինդ մի որդի կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս կդնես: Քեզ հետ շատերը կուրախանան նրա ծննդեան վրայ. Աստծու առաջ մեծ կլինի. իսրայէլի որդիներանցը կքարոզէ և շատերին դէ-

77
77 № 7
С.С.С.Р.А. Публичная Библиотека
7/XI 1922
Имени А. Яковича
Универсальная Библиотека

20570-62 (1948) (1004)

Ужۇ ۋىۋىشۋىپ شۇ ۋىبۇ 15

պի ճշմարիտ Աստուածը կդարձնէ—նա առաջուց
Նղիայի նման Աստծու համար ժողովուրդ կպատ-
րաստէ»:

Զաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Իս
կարելի բան չէ, որովհետեւ ես էլ, կինս էլ ծերա-
ցած ենք»: Հրեշտակը պատասխանեց. «Ես Գաբ-
րիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստծու առաջ. ես
ուղարկուած եմ քեզ աւետելու այս բանը: Բայց

որ դու չհաւատացիր, իբրև պատիժ, համը կմնաս մինչև այն օրը, երբ այս բոլորը կկատարուի:

Ժողովուրդը գաւթում սպասում էր Զաքարիային և զարմանում, որ նա սրբութիւնում այդքան ուշացաւ: Երբ դուրս եկաւ, այլևս չէր կարողանում խօսել: Նրանք իսկոյն հասկացան, որ այնտեղ մի բան է պատահել: Զաքարիան նշաններով էր խօսում ժողովրդի հետ և մնաց պապանձուած: Հերթակալութիւնն աւարտելուց ետոյ, նա վերադարձաւ տուն:

Բ. ԾՆՈՒՆԴ: Ժամանակը լրացաւ և Եղիսաբէթը մի որդի ունեցաւ: Երբ նրա դրացիները և ազգականները լսեցին, որ Աստուած մեծ ողորմութիւն է արել, շատ ուրախացան:

Յօթն օրից ետոյ պէտք է մանկանը թրփատէին: Նրա անունը կամենում էին Զաքարիա դրնել, բայց մայրն արգելում էր և ասում, թէ նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի: Բարեկամերը պատասխանեցին նրան. «Քո ազգականների մէջ ոչ ոք այդպիսի անուն չունի»: Վերջն ամենքը հօրը հարցրին, թէ նա ինչ անուն կցանկանայ:

Զաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վրայ գրեց. «Յովհաննէս է նրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Աստուծուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վր-

րայ և ասում. «Ընչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Չարքարիան Հոգևով Սրբով լցուեց, մարգարէացաւ և ասաց. «Օրհնեալ է Իսրայէլի տէր Աստուածը. նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդի համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դ՛ու, մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս. Տիրոջ առջեւից կգնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և հոգևով զօրանում:

Յովհաննէսի ծնողները վաղ մեռան — մնաց որբ: Նա ապրում էր Յուզայի անապատում և շատ պարզ կեանք էր վարում: Ուտում էր մաքախ և վայրենի մեղր. հագուստը ուղտի բրդից էր, իսկ գոտիկը՝ կաշուից:

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԸ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՔԱՐՈԶՈՒՄ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒՄ

Երբ Յովհաննէսը 30 տարեկան դարձաւ, Աստուած նրան մարգարէ նշանակեց և ուղարկեց Յորդանանի կողմերը քարոզելու: Այդ ժամանակ Հռովմի կայսրն էր Տիրերիոսը, իսկ Պոնտացի Պիղատոսը կառավարիչ էր Պաղեստինում: Նոր մարգարէն այս մասին էր քարոզում. «Ապաշխարեցէք, զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից»: Մխալներդ ուղղեցէք, երկնքի թագաւոր՝ Քրիստոսը գալիս է. արգար գործեր կատարեցէք, որ կարողանաք նրա թագաւորութեանն արժանանալ:

Յովհաննէսի մօտ շատ մարդիկ էին գալիս
մկրտուելու, որովհետև վաղուց նոր մարգարէ
չէր երևացել: Նրա մօտ էին գնում երուսաղէ-
մացիները, Հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը և Յոր-
դանանի կողմերից: Նկոյնները խոստովանում էին
իրանց մեղքերը և խորհուրդ էին հարցնում: Ով
խոստանում էր իւր սխալներն ուղղել, այդպիսի-
ներին նա մկրտում էր Յորդանանի ջրերում:

Սաղուկեցիներից և փարիսեցիներից ևա շա-
տերը եկան նրա մօտ, բայց ոչ թէ խորհուրդ
հարցնելու, այլ՝ ծաղրելու համար: Նրանք չէին
եկել մարգարէից խրատ լսելու—փարիսեցիները
պարծենում էին, որ իրանք օրէնքն ամբողջովին

կատարում են, ուստի և արքայութեան ժառանգ են, իսկ սաղուկեցիները չէին հաւատում յարութեան: Այս պատճառով Յովհաննէսը յարձակուեց նրանց վրայ և ասաց. «Իժի ծնունդներ, ի՞նչպէս կարողէք փախչել Ասածու բարկութիւնից: Դուք մի ասէք, թէ հայր Աբրահամ ունինք, նա կպաշտպանէ մեզ: Ես ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերիցն էլ Աբրահամի որդիներ յարուցանել: Արդէն կացինը ծառի արմատին է դրած. այն ծառը, որ բարի պտուղ չի բերի, կկտրուի և կրակը կձգուի— ես յայտնում եմ ձեզ, սխալներդ ուղղեցէ՛ք»:

Մաքսաւորները ևս եկան Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու: Նրանք ասում էին. «Ի՞նչ պէտք է անենք, վարդապետ»: Յովհաննէսը պատասխանեց. «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի պահանջէք— կաշառք չվերցնէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին. «Հապա մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ոչ ոքի մի նեղացնէք— ձեր թոշակովը բաւականացէ՛ք»: Ժողովուրդը ևս հարցնում էր և ասում. «Մենք ի՞նչ անենք»: Յովհաննէսը պատասխանում էր. «Ով աւելորդ հանդերձ ունի, որ չէ գործ դնում, թող մինը չունեցողին տայ, ով աւելորդ կերակուր ունի, թող նոյնպէս վարուի»:

Այսպիսի իմաստուն խրատների համար ժողովուրդը մտածում էր, թէ մի գուցէ սա՞ լինի

Քրիստոսը՝ խոստացեալ Մեսիան: Մի ուրիշը որ լինէր, այս գովասանքը կընդունէր, բայց Յովհաննէսը խոնարհ կերպով մերժեց և ասաց. «Նա ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց ինձնից ետոյ կգայ ամենից հզօրը, որի ծառան լինելու արժանի չեմ, նա ձեզ կմկրտէ Հոգւով Սրբով ու կրակով: Նա հեծանոցը ձեռին ունի բռնած, կալը կսրբէ, ցորենը կհաւաքէ շտեմարանում, իսկ յարդն անհանգչելի կրակով կայրէ—անա նա է ճշմարիտ Մեսիան»:

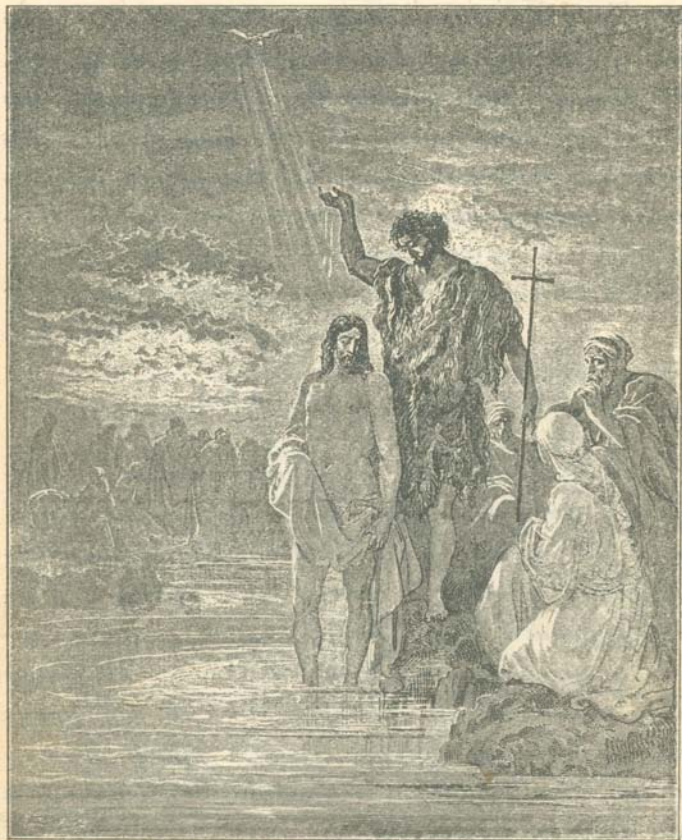
II

7. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Մ Կ Բ Տ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Երբ Յիսուս 30 տարեկան դարձաւ, Գալիլիայից Յորդանան եկաւ Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու համար, բայց Յովհաննէսը դարմանալով մերժեց նրան և ասաց. «Նա պէտք է քեզնից մկրտուեմ, դ՞ու ես ինձ մօտ գալիս»: Յիսուսը պատասխանեց նրան և ասաց. «Մկրտիր ինձ, որովհետև դու ինձնից մեծ ես տարիքով, արդարութիւնը՝ օրէնքը այսպէս պիտի կատարենք»: Այս խօսքերը համոզեցին Յովհաննէսին և նա մկրտեց Յիսուսին:

Մկրտութիւնից ետոյ՝ Յիսուս ջրից դուրս եկաւ և ահա երկինքը բացուեց և Յովհաննէսը իւր մէջ լսեց ու տեսաւ, որ Սուրբ Հոգին ա-

դաւնու կերպարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ,
իսկ երկնքից ձայն էր գալիս, որ ասում էր. « Գա

է իմ սիրելի որդին, որին ես հաւանեցի» — Ինչ
որ կասէ, լսեցէք և կատարեցէք:

8. ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ:

Մկտուլթիւնից ետոյ Յիսուս գնաց անապատ
և 40 օր աղօթք անելով և ծոմ պահելով՝ պատ-
րաստուեց իւր կատարելիք մեծ գործի համար:
Սրանից ետոյ Գալիլիա եկաւ և այնտեղ քարո-
զում էր երկնքի արքայութեան, աւետարանն ու
ասում. «Ժամանակը լրացել է, Աստծու արքայու-
թիւնը մօտեցել է, ապաշխարեցէ՛ք և հաւատա-
ցէ՛ք աւետարանին»: Մեծ բազմութիւն էր հաւաք-
ուել նրա շուրջը՝ Աստծու խօսքը լսելու համար:
Նրանք Գեննեսարէթի լճակի ափին էին. ժողո-
վուրդը խոնուում էր: Այնտեղ տեսաւ երկու նա-
ւակներ ծովի ափին կանգնած: Դրանք ձկնորսներ
էին, որոնք դուրս էին եկել ծովափը և իրանց
ուռկաններն էին լուանում: Յարմարութեան հա-
մար Յիսուս մտաւ նաւերից մինի մէջ, որ Սիմօ-
նին էր պատկանում և խնդրեց նրան ցամաքից
փոքր ինչ հեռացնել: Յիսուս նստեց նաւակի մէջ
և ծովի վրայից քարոզում էր ժողովրդին:

Երբ քարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և
նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը
տանր և ուռականը ձգիր»: Սիմօնը պատասխա-
նեց և ասաց. «Տէ՛ր, ամբողջ գիշերն աշխատել
ենք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո պատուէրի
համաձայն՝ ուռկանը կձգենք»: Եւ երբ նրանք այս
արին, ուռկանը ձկնով լցուեց՝ այնպէս որ քիչ

մնաց պատուութիւն: Նրանք նշան տուին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ գան և իրանց օգնեն: Եկան և երկու նաւերն էլ, ընկղմելու չափ՝ ձկնով լցրին:

Երբ Սիմօնն այս շտեմնուած բանը տեսաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ ու ասաց. «Ինձնից հետու կաց, Տէ՛ր, ես մի մեղաւոր մարդ եմ»: Ահը պատեց նրան. նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անդրէասին և Զեբեթիայի երկու որդոցը՝ Յակովբոսին և Յովհաննէսին, որոնք Սիմօնի ընկերներն էին: Յիսուս ասաց Սիմօնին. «Մի վախենար, դու այսուհետև մարդ որսող կլինիս»:

Նրանք ափը հանեցին նաւակները, թողին իրանց գործիները և գնացին Յիսուսի ետևից:

Սրանից ետոյ Յիսուս մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անունով, որ նստած էր մաքսատանը և ասաց նրան. «Հետևիր ինձ»: Նա էլ վեր կացաւ և գնաց Յիսուսի ետևից և դարձաւ նրա աշակերտը:

Այս առթիւ մի անգամ Յիսուս իւր աշակերտներով Մատթէոսի տանը ճաշի էր: Այնտեղ հրաւիրուած էին նրա բարեկամ մաքսաւորները և փարիսեցիները և: Փարիսեցիները, նախանձեցիներ, որ Յիսուս փոխանակ իրանց մօտ ճաշի գալու՝ մեղաւոր մաքսաւորի մօտ է եկել, ուստի ասացին աշակերտներին. «Ինչո՞ւ է ձեր վարդապետը մաքսաւորների հետ ուտում»: Երբ Յիսուս այս բանը

լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները բժշկի կարօտու-
թիւն չունին, այլ՝ հիւանդները. ես չեմ եկել ար-
դարներին կանչելու, այլ՝ մեղաւորներին»: 25 որ
դուք փարեսեցիներդ ձեզ արդար էք համարում.
ուրեմն առողջ էք, իսկ մաքսաւորներին՝ մեղա-
ւոր, ուրեմն նրանք հիւանդ են— հասկանալի է,
որ ես՝ իբրև բժիշկ, հիւանդ մաքսաւորների մօտ
պիտի լինեմ:

Բացի այս հնգից Յիսուսն ընտրեց եօթը հո-
գի ևս՝ ընդամենը 12 և նրանց անուանեց առա-
քեալ: Վերջիների անուններն են — 6. Փիլիպ-
պոս, 7. Բարթոլղիմէոս, 8. Թովմաս, 9. Յակով-
բոս Ալփեայ, 10. Սիմօն Նախանձայոյզ, 11. Յու-
զա Յակովբեան և 12. Յուզա Սկարիովաացի:

9. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ե Ի Մ Ա Ն Ո Ի Կ Ն Ե Ր Ը

Մի քանի որդեսէր մայրեր ևս լսել էին Յի-
սուսի մասին: Նրանք համոզուած էին, որ եթէ
Յիսուս իրանց որդւոցն օրհնէ, բարդաւոր կի-
նին, ուստի Յիսուսի մօտ բերին, որ օրհնէ նրանց:
Աշակերտներն արգելում էին մայրերին և յանդի-
մանում, որ հանգիստ չեն տալիս իրանց ուսուց-
չին: Յիսուս, երբ այս բանը տեսաւ, բարկա-
ցաւ և ասաց. «Թողէք մանուկներին և մի ար-
գելէք դրանց ինձ մօտ գալու, որովհետև երկնքի

արքայութիւնն այդպիսիներին է պատկանում:
Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ով այս մանուկներին
նման սիրտ չի ունենայ, չի կարող մտնել Աս-
տծու արքայութիւնը»: Յիսուս զրկեց փոքրերին,
ձեռք գլխներին դրաւ և օրհնեց: *h*

10. ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, Թէ ՌՎ Է ՄԵԾ
ԵՐԿՆՔԻ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Նորընտիր առաքեալներն այնպէս էին կարծում, թէ իրանց ուսուցիչը երկրաւոր թագաւոր է, շուտով Պաղեստինէն կխլէ հռովմայեցիներին, ինքը տէր կլինի և իրանց էլ մեծ-մեծ պաշտօններ կտայ, բայց չէին կարողանում որոշել, թէ ամենամեծ պաշտօնն ումը կտայ, ուստի Յիսուսի մօտ եկան և հարցրին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ո՞վ պիտի լինի մեզնից ամենամեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ վիճում էին միմեանց հետ: Յիսուս նկատեց, որ իւր աշակերտները չեն հասկանում իրեն, ուստի մի մանուկ կանչեց, կանգնեցրեց նրանց առաջ և ասաց. «Ճշմարտն եմ ասում ձեզ, մինչև սրտով սրանց նման մանուկներ չդառնաք, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով այս մանկան նման սիրտ կունենայ, նա է ամենամեծը երկնքի արքայութեան մէջ: Ով այդպիսի մանուկներին կընդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է ընդունում: Ով սրանց կգայթակղեցնէ, ամենամեծ պատիժը կստանայ— այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդնդում խեղտուի: Ուրեմն զգոյ՛ջ կացէ՛ք մանուկներին գայթակղեցնելուց»:

11. Կ Ա Փ Ա Ռ Ն Ա Յ Ո Ւ Մ Ի Հ Ա Ր Ի Ի Ր Ա Պ Ե Տ Ը

Յիսուս եկաւ Կափառնայում քաղաքը, որ գտնուում էր Գիննեսարէթի ծովակի հիւսիսում, ուր մի հարիւրապետ էր ապրում: Սա թէև ազգով հռովմայեցի էր և կռապաշտ, բայց հրէաների կրօնը շատ էր սիրում—նրանց համար մի ազօթատուն էր շինել: Այս հարիւրապետը եկաւ Յիսուսի մօտ, աղաչում և ասում էր. «Տէր, իմ ծառան անդամալոյծ է և չարաչար տանջւում է»: Յիսուս պատասխանեց. «Ես կգամ և կբժշկեմ նրան»: Հարիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ տունը գաս, մի խօսք ասն և իմ ծառան կբժշկուի: Օրինակի համար՝ ես էլ իշխանութեան ներքոյ գտնուող մարդ եմ, իմ ձեռք տակ ունիմ զինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա, գնում է և միւսին՝ եկ, գալիս է կամ ծառայիս՝ այս բանն արն, անում է»—այսպէս էլ դու՝ եթէ հիւանդութեանը հրամայես, կհեռանայ, առողջութեանը պատուիրես, կգայ:

Երբ Յիսուս այս խօսքերը լսեց, զարմացաւ և իրան հետևողներին ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, Իսրայէլի մէջն էլ այսպիսի հաւատ ունեցող չգտայ, բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կգան արևելքից, արևմուտքից, ինչպէս մոգերն ու այս հռովմայեցին և Աբրահամի, Իսահակի ու Յակովբի հետ արքայութեան մէջ կբազմեն, իսկ ար-

քայութեան որդիները՝ իսրայելացիները կերթան արտաքին խաւարը»։ Յիսուս դարձաւ ու ասաց հարիւրապետին. «Գնա՛, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այնպէս էլ կատարուի»։ Նրա ծառան հէնց այն ժամին էլ առողջացաւ։

12. Փ Ա Ր Ի Ս Ե Յ Ի Ն Ե Ի Մ Ա Ք Ս Ա Ի Ո Ր Ը

Այն մարդիկը, որոնք իրանք են իրանց արժանաւորութիւնը չափում, բարեպաշտ են համարում, իսկ ուրիշներին արհամարհում, վատաբանում, այդպիսիների համար Յիսուս այս առակը պատմեց.

«Երկու մարդ տաճար գնացին աղօթք անելու։ Նրանցից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր։ Փարիսեցին առանձին կանգնած սրբութեան առաջ՝ այսպէս էր աղօթում— շնորհակալ եմ քեզնից, Աստուած, որ ես ուրիշ մարդկանց նման յափշտակող, անիրաւ կամ շնացող չեմ, ինչպէս այս մաքսաւորն է. շաբաթը երկու անգամ ծոմ եմ պահում և իմ բոլոր ստացուածներն ից տասանորդ եմ տալիս»։

Իսկ մաքսաւորը գաւթի հեռաւոր անկիւնում կանգնած, գլուխը քաշ ձգած՝ իրան մեղաւոր էր համարում, կուրծքը ծեծում էր և ասում. «Աստուած, քաւիր մեղաւորիս»։

Յիսուս գնահատեց երկուսի աղօթքն էլ ու ասաց—մաքսաւորին իրան խոնարհեցրեց, ուստի

և արդարացած վերահարձաւ տուն: Ուրեմն սով իրան կբարձրացնէ փարիսեցու նման, կխոնարհի, իսկ ով կխոնարհեցնէ մաքսաւորի նման, կբարձրանայ»:

13. Ա Ն Ա Ռ Ա Կ Ո Ր Դ Ո Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ ունէր երկու որդի: Փոքրն ասաց հօրը. «Հայր, տներ ինձ իմ բաժինը քո հարստութիւնից»: Հայրը տուաւ նրան իւր բաժինը: Փոքր որդին իսկոյն առաւ իւր բաժինը և գնաց հեռու աշխարհ ու այնտեղ իւր ունեցածը վատնեց վատ ընկերների հետ՝ անառակ կեանք վարելով:

Երբ բոլորը վերջացրեց, հենց այն ժամանակ այն երկրումն էլ սաստիկ սով ընկաւ: Նա սկսեց մուրացկանութիւն անել: Վերջը գնաց այն հեթանոս երկրի քաղաքացիներից մինի մօտ և ծառայութեան մտաւ: Նա էլ ուղարկեց իւր հանգը, որ խոզեր արածացնէ: Փոքր որդին սոված էր—ցանկանում էր խոզերի կերածով կշտանալ, բայց այդ էլ չկար:

Նա սկսաւ միայնութեան մէջ մտածել իւր արածի վրայ և ինքն իրան ասել. «Քանի վարձկաններ իմ հօր տանը ձրի հաց են ուտում, իսկ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ. կզառնամ հօրս մօտ և կասեմ նրան—հայր, ես մեղաւոր եմ քո և Աստծու առաջ, արժանի չեմ քեզ որդի կոչուե-

լու, ընդունիր ինձ իբրև քո մշակներից մինը»:
Փոքր որդին դարձաւ հօր մօտ: Հայրը հետու-

ից նկատեց նրան. գթաշարժուեց. խղճաց. ա-
ռաջ վազեց. վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որդին

ասաց. «Հայր, ես մեղաւոր եմ քո և Աստու
առաջ, այլևս արժանի չեմ որդի կոչուելու...»: Հայրն ասաց իւր ծառաներին. «Հանէք սրա հին
շորերը և նորը հագցրէք. մատանի դրէք մատին.
կօշիկներ հագցրէք. մսացու եզը մորթեցէք. ու-
տենք և ուրախանանք, որովհետեւ իմ այս որդին
մեռած էր մեղքի մէջ, կենդանացաւ զղջալով,
կորած էր, գտնուեց»:

Մեծ որդին հանդուժն էր: Երեկոյեան, երբ
տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց:
Ծառաներից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց,
թէ այդ ինչ ուրախութիւն է: Նա էլ պատասխա-
նեց. «Եղբայրդ դարձել է. հայրդ մսացու եզը
մորթել տուաւ նրա գալստեան պատճառով և ահա
ամենքն էլ ուրախանում են»:

Սա՛ փոխանակ ուրախանալու եղբօր դարձի
վրայ, նախանձով լցուեց, բարկացաւ և տուն
չմտաւ: Հայրն իմացաւ այդ բանը—նա թէև ի-
րաւունք ունէր հրամայելու, որ ներս գայ, բայց
աղաչում էր և համոզում նրան տուն գալ: Որ-
դին բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու
ասաց. «Այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ,
քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել, բայց դու
ինձ մի ուլ էլ չտուիր՝ բարեկամներիս հետ ուրա-
խանալու: Իսկ այդ որդիդ, որ քո հարստութիւնը
կերաւ, նրա համար մսացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն

ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն՝ ինչ որ իմս է, քոնն է, բայց դու այժմ պէտք է ուրախանայիր, որովհետև քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր, գտնուեց»:

14. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ե Ի Չ Ա Կ Ք Է Ո Ս

Յիսուս մտաւ Երիքով և անցնում էր քաղաքի միջովը: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Չակքէոս, որը մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետև կարճահասակ էր: Յիսուսին տեսնելու ցանկութիւնն այնքան մեծ էր, որ նա ուշք չզարձրեց ժողովրդի ծիծաղին: Ուստի առաջ վազեց և բարձրացաւ թզենու վրայ, որպէսզի Յիսուս այնտեղովն անցնելիս՝ կարողանայ տեսնել:

Երբ Յիսուս այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան. «Չակքէ, շուտ արա, իջիր, այսօր պէտք է քո տանն իջկանեմ»: Չակքէոսն շտապով իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան:

Փարիսեցիները տրանջում և ասում էին, թէ էլի մեղաւոր մարդու մօտ գնաց հանգստանալու: Անպատճառ Յիսուսն այնտեղ կքարոզէր և քարոզի հետևանքն այն է եղել, որ Չակքէոսը առաջ եկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարստութեան կէսը

կտամ աղքատներին — եթէ մինին գրկել եմ, չորեքպատիկ կվճարեմ»:

Յիսուս ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետեւ սա էլ Արրահամի որդի դարձաւ — ես եկել եմ, որ այսպիսի կորածներին գտնեմ»:

15. Ո Ղ Ո Ր Մ Ա Մ Ս Ա Մ Ա Ր Ա Յ Ո Ւ Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս մի օրինականի այս առակը պատմեց:

«Մի մարդ Երուսաղէմից գնում էր Երիքով քաղաքը: Ճանապարհին աւազակների ձեռն ընկաւ, որոնք վիրաւորեցին անձանօթին, կիսամահ թողին և գնացին:

Պատահմամբ մի քահանայ այդ ճանապարհովն անցաւ, տեսաւ նրան, բայց ոչինչ չարաւ — անցաւ, գնաց: Նոյն տեղովն անցաւ մի դևատացի (դպիր): Նա ևս չօգնեց և անցաւ, գնաց:

Եկաւ մի սամարացի ճանապարհորդ: Երբ տեսաւ վիրաւորուածին՝ խղճաց. իսկոյն իջաւ գրաստից. վէրքերը փաթաթեց, վրան ձէթ ածեց. գինի խմացրեց. գրաստի վրայ դրաւ և տարաւ հետեւալ իջևանը: Միւս օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան տուաւ իջևանի տիրոջը և ասաց. «Խնամք տար սրա վրայ և եթէ աւելի ծախս անես, վերագարձիս կվճարեմ»:

Այս բանից ետոյ Յիսուս հարցրեց օրինա-

կանին. «Սոցանից ո՞րն է ընկերաբար վարուել աւազակների ձեռն ընկած մարդուն», Օրինականն ա-

սաց. «Նա՛ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց. «Գնա՛, զու էլ այնպէս արա՛»:

16. ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԼՈՒՄԱՆ

Յիսուս տաճարում ուսուցանում էր: Նախց

և տեսաւ, որ հարուստները մեծաբանակ գան-

ձանակ են ձգում: Տեսաւ նաև մի այրի աղքատ կին, որ երկու լումա ձգեց այնտեղ: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, այս որբեալին ամենից շատ տուաւ, որովետե նրանք իրանց աւելորդ ունեցածից Աստծու համար զոհ բերին, իսկ սա՛ իւր աղքատ տեղովը, բոլոր ունեցածը ձգեց»:

17. Չ Ա. Ր Ծ Ա. Ռ Ա. Յ Ի Ա. Ռ Ա. Կ Ը

Յիսուս ասաց հետևեալ առակը: «Մի թագաւոր կամենում էր իւր պարտապանների հետ հաշիւ տեսնել: Երբ հաշիւ սկսաւ, նրան ներկայացաւ բիւր (10,000) քանքարի (20,000,000 ուրբլի) մի պարտապան: Բայց որովհետե նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և բոլոր ունեցածը ծախել: Պարտապանը տիրոջ ոտներն ընկաւ. երկրպագութիւն էր տալիս և ասում. «Համբերի՛ր, տէր, բոլորը կվճարեմ: Ժամանակ տուր. պարտքս չեմ ուրանում»»: Տէրը հաւանեց ծառայի վարմունքը, խղճաց նրան և ոչ միայն ժամանակ տուաւ, այլև ամբողջ պարտքը ներեց:

Այդ միևնոյն մարդը պատահեց իւր ընկեր ծառաներից մինին, որ իրան հարիւր դահեկան (60 ուրբ.) էր պարտ: Բռնեց նրան, խեղտում էր և ասում. «Վճարի՛ր»: Ծառայակիցը նրա ոտքերն ընկաւ. աղաչում էր և ասում. «Համբերի՛ր, բոլորը

կհատուցանեմ, խնդրում եմ ժամանակ տուր»։ Բայց նա չհամաձայնեց, այլ զնաց և բանտարկել տուաւ՝ մինչև պարտքը կվճարէ։

Ընկեր ծառաները, ելբ այս բանը տեսան, շատ բարկացան, եկան և իրանց տիրոջը յայտնեցին։ Այն ժամանակ տէրը նրան իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Չար ծառայ, ես քո բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետև դու ինձ խնդրեցիր ժամանակ տալ. միթէ դու էլ քո ընկերի հետ այդպէս չպիտի վարուէիր»։ Տէրը բարկացաւ և ծառային մատնեց դահիճներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս կվճարէ։

Իմ երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ հետ այդպէս կվարուէ, եթէ դուք նոյնպէս ներողամիտ չլինիք դէպի ձեր ընկերները»։

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Սիմօն Պետրոսը և ասաց. «Տէր, քանի՞ անգամ ներեմ ընկերիս, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ՝ եօթն անգամ բաւական չէ»։ Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ոչ թէ եօթը, այլ եօթանասուն անգամ եօթը» — անվերջ անգամ։

18. Ք Ա Ն Ա Ն Ա Յ Ի Կ Ի Ն Ը

Յիսուս առաջին անգամ դուրս եկաւ Պաղեստինից քարոզելու և եկաւ Տիւրոսի, Սիզոնի կողմերը։ Այստեղ մի քանանացի հեթանոս կին աղաղակում էր նրա ետևից և ասում. «Ողորմիր

ինձ, Տէր, Դաւթի որդի, իմ աղջիկը շարաշար դիւահարուում է»։ Յիսուս կնոջը փորձելու համար՝ ոչինչ պատասխան չտուաւ։

Մօտեցան աշակերտները, աղաչում էին Յիսուսին և ասում. «Արձակիր սրան, որովհետև մեր ետևից աղաղակում է»։ Նա պատասխան տուաւ և ասաւ. «Ես ուղարկուել եմ իսրայէլի տան ոչխարների մօտ և ոչ հեթանոսների»։ Կինը մօտ եկաւ, Յիսուսի ոտներն էլ ընկում և ասում. «Տէր, օգնիր ինձ ևս»։

Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ երեխաների ձեռիցը հացն առնել և շներին ձրգել»։ Կինը պատասխանեց, «Ճիշտ է, Տէր, բայց շներն էլ իրանց տէրերի սեղանից ընկած փրշրանքովն են կերակրում»։

Յիսուս պատասխան տուաւ ու ասաց. «Ո՛վ կին, քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի, ինչպէս որ դու ես կամենում»։ Նրա դուստրը նոյն ժամին բժշկուեց։

19. ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՐՈՉՈՒՄ Է ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ

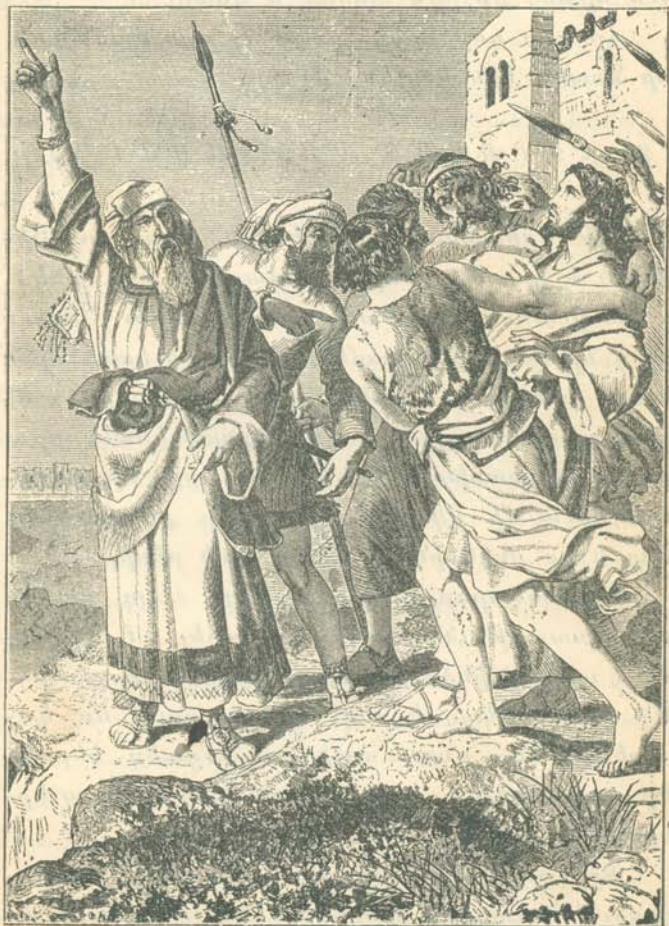
Յիսուս հոգևով գօրացած՝ դարձաւ Գալիլիա։ Նրա համբաւը տարածուել էր շրջակայ բոլոր երկրներում։ Ամենքը յարգում էին նրան։

Յիսուս եկաւ իւր հայրենի Նազարէթ քաղաքը ևս և, իւր սովորութեան համեմատ, շարաթ

օրը ժողովրդանոց գնաց և ցանկութիւն յայտնեմ
սուրբ գիրքը կարդալու: Նրան տուին Նսայիայ մար
գարէի գիրքը: Երբ բաց արաւ, գտաւ այն տեղը,
ուր գրուած էր. «Տիրոջ հոգին իմ վրայ է, որի
համար էլ օծեց ինձ. նա ինձ ուղարկել է աղ-
քատներին աւետիք տալու, սրտով կոտորուածնե-
րին բժշկելու, գերիներին թողութիւն քարոզելու,
կոյրերին տեսութիւն տալու և Տիրոջ ընդունե-
լի տարին քարոզելու»:

Այս նիւթի վրայ խօսեց և երբ քարոզը վեր-
ջացրեց, գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուաւ և նըս-
տեց ժողովրդանոցի մէջ — ամենքն էլ զարմացած
նրան էին նայում: Յիսուս ասաց. «Այսօր այս
գրուածքը կատարուեց ձեր ներկայութեամբ»,
Ամենքը վկայում էին այս բանին և զարմանում
նրա շնորհալի խօսքերի վրայ, բայց միևնոյն ժա-
մանակ ասում էին — սա հիւսն Յովսէփի որդին
չէ: Յիսուս ասաց նրանց. «Դուք ինձ ստիպում-
էք ասելու — բժիշկ, բժշկիր քո անձը. սրբան
հրաշքներ ես կատարել կափառնայումի մէջ, այս-
տեղ՝ քո հայրենիքումս էլ արն, ոչ տեսնենք ու
հաւատանք: Ծշմարխան եմ ասում ձեզ, Նղիայի
ժամանակ Իսրայէլի մէջ շատ որբեայրի կանայք
կային, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս
փակուեց, այնպէս որ ամբողջ երկրի մէջ մեծ սով
ընկաւ, սակայն Նղիան՝ բացի սարեպթացի մի
որբեայրի կնոջից՝ ոչ ոքի մօտ չուղարկուեց»:

Հասկացան որ իրանց է ակնարկում: Ամեն-
քրն էն բարկութիւնով լցուեցան ժողովրդանոցի

մէջ. քաղաքից դուրս հանեցին և տարան մինչև

այն լերան գլուխը, որի վրայ քաղաքն էր շինած, որպէսզի այն բարձր տեղից վայր ձգեն, իսկ Յիսուս նրանց միջովն անցաւ և գնաց:

Հրաշքը գործուեց, բայց ոչ այն ժամանակ, երբ նրանք էին կամենում:

20. Հ Ա Ր ՈՒ Ս Տ Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ը

Մի երիտասարդ փարիսեցի մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարի վարդապետ, ի՞նչ անեմ, որ յաւիտենական կեանք ժառանգեմ»: Յիսուս ասաց նրան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ունենալ, պահիր պատուիրանները»: Երիտասարդը հարցրեց. «Ո՞ր պատուիրանները»: Յիսուս պատասխանեց. «Մի սպանիր, մի գողանար, սուտ մի վկայիր, պատուիր քո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո անձի շփ սիրիր»:

Երիտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ երեխայութիւնիցն սկսած՝ պահել եմ, էլ ի՞նչ բան է պակաս ինձ»: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց «Մի բան պակաս է քեզ, եթէ ուզում ես կատարեալ լինել, գնա և ծախիր ունեցածդ. կերակրիր աղքատներին, այն ժամանակ կունենաս երկնքումը գանձ»:

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր, տրտում հեռացաւ, որովհետև նա շատ հարուստ էր: Ետոյ Յիսուս դարձաւ և ասաց իւր աշակերտ-

ներին: «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, մալուխը՝
չուանը հեշտութեամբ ասեղի ծակովը կանցնի՝
քան թէ հարուստը Աստծու արքայութիւնը կմըտ-
նէ»: Երբ այս բանն աշակերտները լսեցին, շատ
զարմացան և ասացին. «Հասկա էլ ո՞վ կարող է
փրկուել»: Յիսուս ասաց. «Մարդկանց համար
անկարելի է դա, իսկ Աստծու օգնութեամբ ամեն
բան հնարաւոր է»:

21. Ա Ն Մ Ի Տ Հ Ա Ր Ս Տ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

«Մի հարուստ մարդու արտերն առատ պտուղ
տուին: Նա մտածում և ասում էր—ի՞նչ անեմ,
տեղ չունիմ արտերիս պտուղներն ամբարելու:
Շտեմարաններս կքանդեմ, աւելի մեծերը կշինեմ.
բոլոր բերքերն այնտեղ կհաւաքեմ. ետոյ կասեմ
ինձ—ո՞վ անձն, շատ բարիքներ ունիս՝ շատ տա-
րիների համար ամբարուած, կեր, խմիր և ու-
րախացիր»:

Բայց Աստուած ասաց նրան. «Անմիտ, այս
գիշեր քո հոգին քեզնից որ պահանջեն, այսքան
պատրաստածներդ ի՞նչ պիտի անես»:

Այսպէս էլ ամեն մարդու վիճակն է—ով
միայն իւր անձի համար է դանձ հաւաքում, Աստու-
ծու մօտ հարուստ չէ»:

22. ԿՈՐՈՒՍԵԱՆ, ՈՉԽԱՐԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱԿԸ

Յիսուսի մօտ, լսելու նպատակով, շատ մաքսաւորներ և մեղաւորներ եկան: Փարիսեցիները և դպիրները տրտնջում էին ու ասում. «Սա ընդունում է մեղաւորներին և նրանց հետ բարեկամութիւն անում»:

Այդպիսի մտածողների համար Յիսուս այս առակն ասաց. «Եթէ մի մարդ հարիւր ոչխար ունենայ և մինը կորցնէ, արդեօք չի թողնի իննսունինը փարախում և չի գնայ այն կորածի ետեիցը՝ մինչև որ գտնէ նրան: Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր ուսերի վրայ չի՞ դնի և տուն գալով բարեկամներին ու զրացիներին չի՞ կանչի ու չի՞ ասի—ուրախացէք ինձ հետ, որովհետեւ իմ կորած ոչխարը գտայ: Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ՝ քան թէ իննսուն ինն արդարների համար, որոնք ապաշխարութեան կարիք չունին»:

«Եւ կամ՝ եթէ մի կին տասը զրամ ունենայ և մինը կորցնէ, արդեօք ճրագ չի վառի, տունը չի աւելի և չի որոնի՞ մինչև որ գտնէ: Եւ երբ գտնէ, բարեկամներին և զրացիներին չի՞ կանչի ու չի՞ ասի—ուրախացէք ինձ հետ, որովհետեւ կորած զրամս գտայ: Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ Աստծու հրեշտակների մօտ ուրախութիւն կլինի մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ»:

23. ՅՈՎՀԱՆՆԷԱ ՄԿՐՏՉԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԵՏՐՈՍԻ
ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Յովհաննէսի աշակերտները ևս՝ ինչպէս երբեմն Յիսուսինը, այն կարծիքի էին, որ Քրիստոս երկրաւոր թագաւոր է. նա հռովմայեցիներին պիտի արտաքսէ Պաղեստինից և Դաւթի գահի վրայ բազմէ: Բայց փոխանակ սրան տեսնուածն, որ նա բժշկում է հռովմայեցի հարիւրապետի ծառային, իրանց ուսուցիչը բանտում շղթայակապ նստած է, իսկ Յիսուս չի ազատում նրան: Յովհաննէսի աշակերտների մէջ կասկած մտաւ Յիսուսի Մեսիա լինելու մասին, ուստի ուսուցիչը համոզում էր աշակերտներին, որ Քրիստոս իսկական Մեսիան է, բայց Յովհաննէսի ծանր շղթաները գայթակղեցնում էին նրանց: Եւ երբ ինքը դժուարացաւ համոզել աշակերտներին, պատուիրեց նրանց՝ գնալ և անձամբ տեղեկանալ իրենից: Այս պատճառով աշակերտներից երկուսին ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դ՞ն էս այն Մեսիան, որ գալու էիր, թէ ուրիշին սպասենք»:

Աշակերտները եկան Յիսուսի մօտ և գտան նրան շջապատուած ամեն տեսակ հիւանդներով և յայտնեցին իրանց ուսուցչի պատուէրը:

Յիսուս տեսնելով նրանց թերահաւատութիւնը՝ պատասխանեց և ասաց. «Գնացէք Յովհաննէսին պատմեցէք, ինչ որ տեսաք—կոյրերը տես-

հուժ ԵՆ, կաղերը գնում են, բորոտները սրբւում-
են, խուլերը լսում են, մեռելները յարութիւն են

առնում և աղքատներին աւետարանն է քարոզ-

ւում—եթէ իսկական Մեսիա չլինէի, այս հրաշքները չէի կարող գործել և վերջն աւելացրեց— երանելի նա, ով չի գայթակղուի Յովհաննէսի նրման:

Բ. Յիսուս նկատեց, որ Յովհաննէսի աշակերտներն իրանց ուսուցչին չեն հասկանում և երբ նա եկաւ Փիլիպպեայ կեսարիայի կողմերը, ուզեց իմանալ թէ ի՞նչ աշակերտներն ինչ կարծիք ունեն իրա մասին, ուստի հարցրեց նրանց ու ասաց. «Մարդիկ ինձ համար ի՞նչ են ասում—ո՞վ է Մարդու Որդին», ո՞վ եմ ես: Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մրկրտիչն էս, միւսները՝ Նղիան և ուրիշներն էլ Երեմիան կամ մարգարէներից մինն էս»:

Յիսուս հարցրեց. «Իսկ դուք ի՞նչ էք ասում, ո՞վ եմ ես»: Միմօնն առաջինը պատասխանեց և ասաց. «Ինչ էս Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծո որդին»:

Յիսուս ասաց. «Երանի՛ քեզ, Միմօն՝ Յովհաննի որդի, այդ բանը դու չէիր, որ իմացար, այլ իմ երկնաւոր Հայրը իմանալու շնորհ տուաւ քեզ, ուստի ես ասում եմ—ով քեզ նման վիճի հաւատ կունենայ, նրա վրայ էլ կշինեմ իմ ապագայ եկեղեցին, որին դժողքի դռներն անգամ չեն կարող շարժել: Քեզ կտամ երկնքի ալ-

քայութեան բանալիները, ինչ որ երկրիս վրայ կկապես, կապուած կլինի երկնքումը, ինչ որ կարձակես երկրիս վրայ, երկնքումն էլ արձակուած կլինի»: Արդեւեց իւր աշակերտներին, որ ոչ ոքի չասեն, թէ նա Յիսուս Քրիստոսն է:

24. Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Ս Մ Կ Ը Տ Չ Ա Մ Ա Հ Ը

Հերովդէս թագաւորը խլեց իւր եղբայր Փիլիպպոսի Հերովդիա կնոջը և ամուսնացաւ նրա հետ: Յովհաննէսը, որպէս մարգարէ, նկատողութիւն արաւ Հերովդէսին և ասաց. «Վայել չէ քեզ, որ դրան կին ունենաս»: Հերովդէսը բարկացաւ և ուզում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից վախենում էր, որովհետև նրան պաշտպանում էր, ուստի բանտարկել տուաւ Յովհաննէսին:

Թագաւորն ուզում էր Յովհաննէսին վրէժխնդիր լինել և դրա համար յարմար առիթի էր սպասում: Այդ առիթը ներկայացաւ — թագաւորի ծննդեան օրն էր. մեծ խնջոյք ունէր, ուր ներկայ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլիայի բոլոր մեծամեծները: Այդտեղ էր և Հերովդիայի աղջիկ Սաղոմէն: Նա կաքաւեց և շատ դուր եկաւ՝ թէ թագաւորին և թէ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորն ասաց աղջկան. «Խնդրիր ինձնից,

ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ՝ մինչև ան-
գամ իմ թագաւորութեան կէսը»: Աղջիկը մօրը
հարցրեց. «Ի՞նչ խնդրեմ»: Նա էլ ասաց. «Յով-
հաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Սազումէն թագաւորի մօտ եկաւ և ասաց.
«Ես կամենում եմ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Թագաւորը շատ տրտմեց, նոր հասկացաւ
իւր սխաւ առաջարկութիւնը, բայց որովհետեւ եր-
զուել էլ հրաժեի առաջ, չուզեց խօսքը ետ առ-
նել: Իսկոյն դա իճ ուղարկեց բանտ և գլխատել
տուաւ Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ դրաւ գը-
լուխը և աղջկան տուաւ. նա էլ իւր մօրը տա-
րաւ:

Երբ այս բար նրա աշակերտներն իմա-
ցան, եկան, դիակը տարան, թաղեցին և յայտնե-
ցին Յիսուսին:

~~Յ~~ Ս Ե Ր Մ Ա Ն Ա Յ Ա Ն Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս նստած էր Գալիլիայի ծովի ափին:
Նրա մօտ հաւաքուեց մեծ բազմութիւն: Յարմա-
րութեան համար նա նստեց, իսկ ժողովուրդը
կանգնած էր ափի վրայ:

Յիսուս նայեց շրջակայքին և այս առակը
սփարեց. «Մի սերմացան դուրս եկաւ ցանելու
և երբ ցանում էր, սերմերից մի քանիսն ընկան

ճանապարհի վրայ, եկան երկնքի թռչուններն ու

կերան: Մի քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղե-

բում: Սրանք թէև շուտով բուսան, բայց հողի սակաւութեան պատճառով, երբ արևը ծագեց, չորացան, որովհետև կարճ արմատներ ունէին: Մի քանիսն էլ ընկան փշոտ հողի մէջ: Փշերը դուրս եկան և խեղդեցին նրանց: Իսկ մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և պտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսուն և որը երեսուն:

26. Ո Ր Ո Մ Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Յիսուս մի ուրիշ առակ էլ ասաց—Երկնքի արքայութիւնը նման է այն մարդուն, որ իւր արտումը բարի սերմ ցանեց, բայց երբ մարդիկ քնեցին, թշնամին ծածուկ եկաւ, ցորենի մէջ որոմներ ցանեց ու գնաց: Երբ ցորենը բուսաւ, որոմներն էլ երևեցան:

Ծառաները նկատեցին այս բանը և եկան տիրոջն ասացին. «Տէր, դու քո արտումը բարի սերմ ցանեցիր, որոմները սրտեղից են»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Այդ թշնամի մարդու արածն է»: Ծառաներն ասացին. «Իրաւունք տուր, որ գնանք և արմատից դուրս հանենք»:

Նա պատասխանեց. «Ոչ, մի գուցէ որոմները հանելիս, ցորենն էլ նրանց հետ արմատախիլ անէք, թողէք երկուն էլ միասին աճեն մինչև հունձը, իսկ հնձի ժամանակ կասեմ հնձուորներին՝ առաջ որոմները քաղեցէք և խուրձ կա-

պեցէք այրելու համար, իսկ ցորենը ժողովեցէք իմ ամբարի մէջ:

27. Մ Ե Ծ Ը Ն Թ Ր Ի Ք Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

«Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատերին հացի հրաւիրեց:

Հրաւիրեալներն ամենքն էլ հրաժարուեցան գալուց՝ զանազան անհիմն պատճառներով— առաջինն ասաց. «Ագարակ եմ գնել, պէտք է գնամ, տեսնեմ, չեմ կարող գալ»: Միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզն եմ գնել, գնում եմ փորձելու:» Իսկ երրորդն ասաց. «Կին եմ առել, չեմ կարող գալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը: Տանտէրը բարկացած ասաց ծառային. «Դ՛նւրս գնա քաղաքի հրապարակները, փողոցները և հրաւիրիր աղքատներին, խեղճերին, կաղերին և կոյրերին»: Ծառան ասաց. «Տէր, կատարեցի այնպէս, ինչպէս հրամայեցիր, բայց տանն էլի տեղ կայ»: Տէրն ասաց ծառային. «Դ՛նւրս գնա քաղաքից և ճանապարհի վրայ ումը տեսնես, կանչիր, որպէսզի իմ տունը լցուի: Ծ՛ղմարիտն եմ ասում, առաջին հրաւիրուած մարդկանցից ո՛չ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակի»:

28. Ա Յ Գ Ո Ի Մ Շ Ա Կ Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Երկնքի արքայութիւնը հման է այն տանու-

տիրոջ, որ առաւօտը վաղ դուրս եկաւ այգու համար մշակներ վարձելու: Մշակներէ հետ օրը մի դահեկանի (60 կպ.) խօսելով՝ ուղարկեց իւր այգին: Փամի երեքի (9) մօտ դուրս եկաւ, տեսաւ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում անգործ կանգնել էին և ասաց նրանց. «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»: Նրանք էլ գնացին: Դարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ ժամը վեցին (12) և իննին (3) ու նոյնպէս արաւ: Փամը տասն և մէկին (5) դուրս եկաւ՝ ուրիշ պարապ մշակներ գտաւ և ասաց. «Ինչո՞ւ էք այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»: Ասացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»: «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտանաք», ասաց տանուտէրը:

Երեկոյեան այգու տէրը վերակացուին ասաց. «Կանչիր մշակներին և վարձ տուր նրանց»: Ուշ եկողները մօտեցան և մի-մի դահեկան ստացան: Ամենավաղ եկող մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կտանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին: Վերջինները արտընջացին և ասացին. «Մենք օրուայ շոք ժամանակն ենք աշխատել, իսկ դրանք՝ հով, մենք ամբողջ օրն ենք աշխատել, իսկ դրանք մի ժամ միայն— մի՞թէ կարելի բոլորիս էլ հաւասար վճարել»: Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, ես քեզ չեմ զրկում, մենք մի դահեկանով

համաձայնեցանք, քո վարձն սոս և գնահ, քեզ չեմ
զրկում—ես կամենում եմ ուշ եկողներին էլ քեզ
չափ տալ, մի՞թէ իշխանութիւնն չունիմ իմ փողի
հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկու-
թիւնն է, ինչու ես նախանձում իմ առատա-
ձեռնութեան վրայ»:

Այսպէս ետին մշակներն առաջին կըլինին,
իսկ առաջինները՝ ետին:

29. Ք Ա Ն Ք Ա Ր Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Մի մարդ օտար երկիր էր գնում: Կանչեց
ծառաներին և իւր ունեցածը նրանց յանձնեց—
մէկին հինգ քանքար (10,000 ուր.) տուաւ, միւսին
երկու (4,000), իսկ երրորդին՝ մի (2,000), իւ-
րաքարչիւրին իւր ընդունակութեան համեմատ
և շտապով հեռացաւ:

Հինգ քանքար ստացողը գործ դրաւ փողը
և նրանով ուրիշ հինգ քանքար ևս շահուեց: Նոյն-
պէս և երկու քանքար ստացողը գործ դրաւ և
երկու քանքար էլ շահուեց: Իսկ մի քանքար ստա-
ցողը գետինը փորեց ու տիրոջ քանքարը թագ-
կացրեց:

Մի քանի ժամանակից ետոյ տէրը վերա-
դարձաւ և նրանցից հաշիւ պահանջեց: Հինգ քան-
քար ստացողն եկաւ և այնպէս հաշիւ տուաւ. «Տէր,
դու ինձ հինգ քանքար տուիր. փողը գործ դրի,

հինգ քանքար ևս աշխատեցի—ահա քեզ 10 քանքարը»: Տէրը գովից նրան. «Շատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ քեզ: Իմ գալստեան պատճառով հրաւէր ունիմ, միմիայն բարեկամներիս համար, բայց դու ևս կարող ես մասնակցել հրաւէրին»: Մօտ եկաւ երկու քանքար ստացողն ու ասաց. «Տէր, ինձ երկու քանքար տուիր, ահա ուրիշ երկուսը ևս շահել եմ դրանով»: Տէրն ասաց նրան. «Շատ լաւ, բարի և հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ դու քիչ բանի մէջ հաւատարիմ գտնուեցար, շատ բաների վրայ կառավարիչ կնշանակեմ—դու ևս կարող ես մասնակցել իմ գալստեան պատճառով պատրաստուած հրաւէրին»:

Մօտ եկաւ մի քանքար ստացողն ու ասաց. «Տէր, ես գիտէի, որ դու խիստ մարդ ես, հրնձում ես այնտեղից, ուր չես ցանել և հաւաքում ես, ուր չես փոել, ուստի վախեցայ քեզնից և քո քանքարը գետնի մէջ թաքկացրի—ահա քեզ քո տուածը»: Տէրն ասաց. «Զար և վատ ծառայ, երբ դու գիտէիր, որ ես հնձում եմ այնտեղից, ուր չեմ ցանել և հաւաքում, ուր չեմ փոել, ի՞նչու առաջուց չյանձնեցիր իմ արծաթը սեղանաւորներին, որ ես այժմ տոկոսով ստանայի նրանցից: Առէք դրանից այդ մի քանքարն էլ և

տուէք տասն քանքար ունեցողին, իսկ իրան ձր-
գեցէք խաւար սենեակը, թո՛ղ այնտեղ լայ և ա-
տամները կրճտացնի»:

30. ՄԵԾՍԱՆ ԵՒ ԱՂՔԱՏ ՂԱԶՍԻՐՈՍԻ ԱՌԱԿԸ

Հարուստի մէկը հագնում էր թանկագին շո-
րեր—ծիրանի և բեհեզ ու ամեն օր փառաւոր
կեանք էր վարում: Մի աղքատ մարդ էլ կար՝
Ղազարոս անուհով, որ հարուստի դռանն էր ըն-
կած՝ վէրքերով լիքը և կերակրում էր նրա սե-
ղանից թափուած աւելորդ փշրանքներով: Մար-
դիկ նրան մոռացել էին, շներն աւելի գլխոս
էին—զալիս էին և նրա վէրքերը լիզում՝ բժշ-
կում էին:

Աղքատը մեռաւ: Հրեշտակները տարան նր-
բան Աբրահամի գողը—արքայութիւն: Հարուստն
էլ մեռաւ ու թաղուեց—սրա հողին տարան զը-
ժողբը: Երբ վերջինս այնտեղ աչքերը բաց արաւ
և հեռուից տեսաւ Ղազարոսին Աբրահամի գո-
ղում նստած, աղաղակեց ու ասաց. «Հայր Աբ-
րահամ, խղճս ինձ, ուղարկիր Ղազարոսին, որ
մատի ծայրը ջրով թաց անէ ու պապակած լե-
զուս զովացնէ, որովհետև այս կրակի բոցերի մէջ
տանջուում եմ»: Աբրահամը պատասխանեց և ա-
սաց. «Յիշիր, որդեակ, դու քո կենդանութեան
ժամանակ վայելում էիր բոլոր երկրային բարու-

Թիւնները, իսկ Ղազարոսը զրկուած էր. այժմ նա
այստեղ պիտի մխիթարուի, իսկ դու պէտքէ տան-

ջուէս: Բացի դրանից՝ մեր և ձեր մէջ մեծ ան-

դունդ կայ, այնպէս որ՝ ոչ այստեղից ձեզ մօտ կարելի է անցնել և ոչ այդտեղից մեզ մօտ գալ»:

Հարուստն ասաց. «Աղաչում եմ, հայր, գոնէ ուղարկիր Ղազարոսին մեր տուն, ես ուրիշ հինգ եղբայր ևս ունիմ, թող գնայ նրանց զգուշացնէ, որ նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը»:

Աբրահամը պատասխանեց. «Նրանք ունին Մովսէս և մարգարէներ, թող նրանց ասածները կատարեն, այստեղ չեն գայ»:

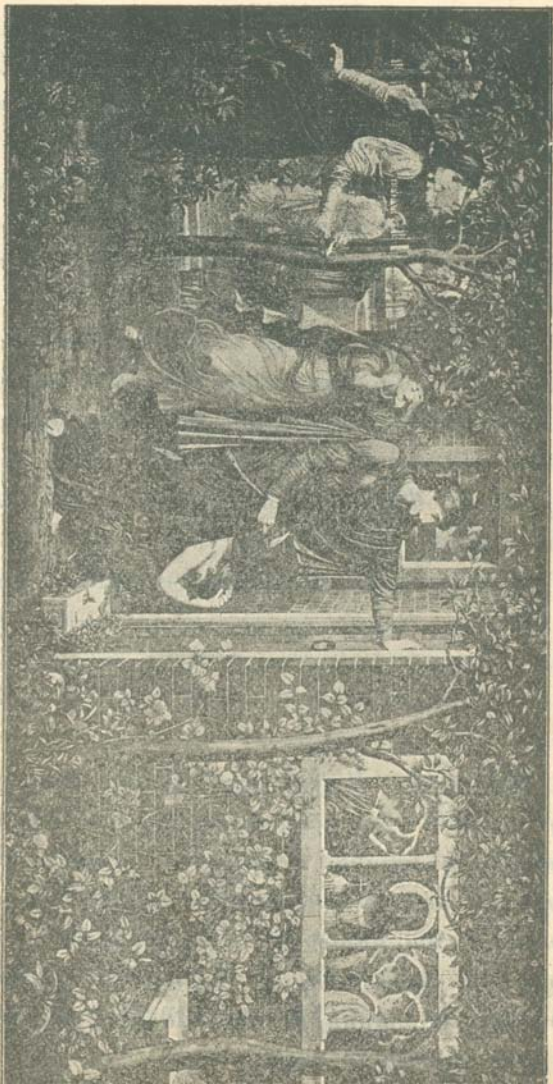
Հարուստը պատասխանեց. «Ոչ, հայր Աբրահամ, եթէ մեռելներից մինը երթայ, նրանք աւելի շուտ կլսեն և կապաշխարեն»:

Աբրահամը կրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարգարէներին չեն լսում, եթէ մեռելներից մինը յարութիւն առնէ և նրանց մօտ գնայ, դարձեալ չեն հաւատայ»:

31. Տ Ա Ս Ն Կ Ո Յ Ս Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Կ Ը

Տասն կոյսեր իրենց լապտերները վեր առան և գնացին փեսային դիմաւորելու: Դրանցից հինգը յիմար՝ անզգոյշ էին, իսկ հինգը՝ իմաստուն՝ զգոյշ: Յիմարները միայն իրանց ձէթով լիքը լապտերները հետները տարան, իսկ իմաստունները լապտերների հետ աւելորդ ձէթ ևս վեր առան: Փեսան ուշացաւ—ամենքի քունը տարաւ:

Կէս գիշերին աղաղակ բարձրացաւ — անփեսան գալիս է: Բոլոր կոյսերը վերկացան և

լապտերները պատրաստեցին: Յիմարների լապտերները անցնելու վրայ էին, աւելորդ ձէթ մոռացել էին վերցնել, ուստի դիմեցին իմաստուններին և ասացին. «Ձեր ձէթիցը մի փոքր էլ մեզ տուէք, մեր լապտերները հանգչում են»: Իմաստունները պատասխանեցին. «Եթէ ձեզ էլ տանք, մեզ բաւական չի լինի, գնացէք ծախողների մօտ և գնեցէք ձեզ համար»:

Եւ երբ նրանք ձէթ առնելու գնացին, փեսան եկաւ. իմաստունները նրա հետ հարսանքատուն մտան և դուռը փակեցին: Ետոյ յիմար կոյսերն էլ եկան և ասացին. «Տէր, տէր, դուռը բաց արա»: Փեսան պատասխանեց. «Ես ձեզ չեմ ճանաչում» և դուռը բաց չարաւ:

Ուրեմն արթուն կացէ՛ք, որովհետև չգիտէք, թէ Մարդու Որդին ո՞ր օրը և ո՞ր ժամին կգայ»:

32. Վ Ե Ր Զ Ի Ն Դ Ա Տ Ա Ս Տ Ա Ն

Աշխարհիս վերջին օրը Յիսուս ամպերի վրայ նստած՝ հրեշտակներով պատած կգայ այս աշխարհը կենդանի մնացած մարդոց և մեռածներին դատելու: Ետոյ բոլոր մարդիկը կժողովուեն նրա մօտ՝ նա կբաժանէ արդարներին մեղաւորներից, ինչպէս հովիւը ջոկում է ոչխարներին այծերից: Ոչխարներին կկանգնացնէ իւր աջ կողմը, իսկ այծերին՝ ձախ:

Այն ժամանակ Յիսուս թագաւորը կասէ աջ կողմը կանգնողներին. «Եկէք, ժառանգեցէք այն արքայութիւնը, որ աշխարհի սկզբիցը պատրաստուած է ձեզ համար, որովհետեւ սոված էի՝ կերակրեցիք ինձ. ծարաւ էի՝ խմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն ընդունեցիք. մերկ էի՝ հագցրիք. հիւանդ էի՝ խնամեցիք, բանտումն էի՝ տեսութեան եկաք»։ Այն ժամանակ արդարները կպատասխանեն. «Մենք քեզ ե՞րբ տեսանք սոված և կերակրեցինք կամ ծարաւ և խմացրինք, ե՞րբ տեսանք քեզ օտար և մեր տուն ընդունեցինք կամ մերկ՝ հագցրինք, ե՞րբ տեսանք քեզ հիւանդ կամ բանտում ու տեսութեան եկանք»։ Այն ժամանակ թագաւորը կասէ. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքր եղբայրներից մինին արիք, ինձ արիք»։

Ետոյ կասէ ձախ կողմում կանգնածներին. «Հեռացէք ինձնից դէպի յաւիտենական կրակը, որ պատրաստուած է սատանայի համար, որովհետեւ սոված էի՝ չկերակրեցիք, ծարաւ էի՝ չխմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն չընդունեցիք. մերկ էի՝ չհագցրիք. հիւանդ և բանտումն էի, չայցելեցիք»։ Նրանք էլ կպատասխանեն. «Տէր, ե՞րբ տեսանք քեզ սոված, կամ ծարաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ բանտի մէջ և չըծառայեցինք»։ Այն ժամանակ Յիսուս պատասխան կտայ և կասէ. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ

որ իմ փոքրիկ եղբայրներից մինին չարիք, ինձ չարիք»:

Սրանից ետոյ մեղաւորները կգնան դէպի յաւիտենական տանջանքը, իսկ արդարները՝ դէպի յաւիտենական կեանքը:

ՅՅ. ԼԵՐԱՆ ՔԱՐՈՉԸ ԵՒ ԻՆՆԸ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յիսուսի ետևից մեծ բազմութիւն էր գնում: Փրկիչը ժողովրդին տեսնելուն պէս՝ լեաուը բարձրացաւ աշակերտների հետ, սկսաւ քարոզել ու ասել—

Ս. 1) «Երանի հոգւով աղքատներին— երկնքի թագաւորութիւնը նրանցն է. 2. երանի սգաւորներին— նրանք պէտք է մխիթարուեն. 3. երանի հեղահոգիներին— երկիրս նրանք պէտք է ժառանգեն. 4. երանի նրանց՝ ովքեր արդարութեան համար սոված և ծարաւ են— նրանք պէտք է կշտանան. 5. երանի ոգորմածներին— նրանք պէտք է ողորմութիւն գրանեն. 6. երանի նրանց՝ ովքեր սրտով սուրբ են— նրանք պէտք է Աստծուն տեսնեն. 7. երանի խաղաղութիւն անողներին— Աստծու որդիք պիտի կոչուեն. 8. երանի արդարութեան համար հալածուածներին— երկնքի արքայութիւնը նրանցն է: 9. Երանի է ձեզ, երբ իմ պատճառով կնախատեն և կհալածեն ձեզ. ու-

րախացէք, ձեր վարձքը չի մոռացուի երկնքում
— մարգարէներին էլ այդպէս հալածեցին:

Բ. «Չկարծէք թէ ես եկել եմ Մովսէսի
օրէնքները կամ մարգարէների գրուածները քան-
դելու, ոչ, ես չեմ եկել քանդելու՝ այլ պակասը
լրացնելու:

Օրինակի համար առաջի մարդկանցն ա-
սուեց — 1. «Ս ու տ մի երգ ու իր, այլ Աստծուն
տուած երգումդ կատարիր: Բայց ես ասում եմ
ձեզ՝ ընաւ մի երգուէք՝ ոչ երկնքի անունով, որ
Աստծու ակթուն է. ոչ երկրիս անունով, որ նրա
պատուանդանն է. ոչ Երուսաղէմի անունով, որ
մեծ թագաւորի քաղաքն է: Չեր խօսքը թող լի-
նի—այոն՝ այո՛ և ոչը՝ ոչ—սրանից աւելին չարի
գործն է»:

2. «Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ աչքի
տեղ աչք եւ ատամի տեղ ատամ: Բայց
ես ասում եմ ձեզ՝ չարին հակառակ մի կենաք,
այլ՝ եթէ մինը քո աջ ծնօտին ապտակէ, շուռ
տո՛ւր միւսն էլ և եթէ մինը կամենայ կռուով
քո շարիկն առնել, այդպիսի մարդուն վերարկուդ
էլ տո՛ւր»:

3. «Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ քո ընկե-
րին պէտք է սիրես, իսկ թշնամուդ՝ ատես:
Բայց ես ասում եմ ձեզ— սիրեցէք ձեր թշնա-
միներին. օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողներին և աղօթք

արէ՛ք նրանց համար, ովքեր ձեզ չարչարում և հալածում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր Հօր որդիքը լինել, որի արեգակը ծաղում է և չար և բարի մարդկանց վրայ և անձրև է թափում՝ թէ՛ արդարների և թէ՛ մեղաւորների վրայ: Եթէ դուք սիրէք միայն նրանց, ովքեր ձեզ են սիրում, ինչ աւելի բան արած կլինիք, չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են անում: Եթէ որ միայն ձեր բարեկամներին ողջունէք, ինչ աւելի բան արած կլինէք, չէ՞ որ մեղաւորներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէ՛ք կատարեալ, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»: X

4) Զգո՛յշ կացէք ձեր տալիք ողորմութեան մասին, որ մարդկանց առաջ չանէք՝ ցոյց տալու համար, մի գուցէ վարձ ևս չստանաք ձեր երկնաւոր հօրիցը: Երբ դու ուզենաս ողորմութիւն տալ, փող փչել մի տուր, ինչպէս կեղծաւորներն են անում ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը՝ մարդկանցից փառաւորութիւն համար: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց երբ դու ողորմութիւն տաս, թո՛ղ քո աջ ձեռը չիմանայ, թէ ձախն ինչ գործեց, թո՛ղ քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհաստուցանէ քեզ»:

5. «Երբ դու աղօթես, կեղծաւորների նման մի վարուիր, որոնք սիրում են ժողովրդա-

նոցներումը և հրապարակներումը կանգնել և ազօթել, որ մարդիկ նրանց տեսնեն: Ճշմարիտն եմ ասում, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Իսկ դու, երբ ազօթք անես, մտի՛ր քո սրտի սենեակը. դռները փակի՛ր և ծածուկ ազօթի՛ր քո Հօրը, և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ: Ազօթելիս, շատ մի՛ խօսիր հեթանոսների նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն, Աստուած կլսէ: Ուրեմն դուք այսպէս ազօթք արէք. — «Հայր մեր, որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն քո, եկեսցէ արքայութիւն քո, եղիցին կամք քո որպէս յերկինս և յերկրի: Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր և թո՛ղ մեզ զպարտիս մեր, որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապանաց և մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ զմեզ ի չարէն, զի քո է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն»:

6. «Երբ դուք պաս պահէք, կեղծաւորների նման մի տրամէք, որոնք իրանց տխուր դէմքովը կամենում են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, հէնց այդ է նրանց վարձը: Բայց երբ դու պահես, օծի՛ր զլուխդ իւղով, լուս՛ երեսդ և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

7. «Զեր գանձերը երկրիս վրայ մի՛ հաւաքէք, ուր ցեցն ու ուտիճը ապականում են և զողերը գետնի տակը փորում են ու զողանում:

Ձեր գանձերը երկնքումը հաւաքեցէ՛ք, ուր ոչ ցեց կայ, ոչ ուտիչ և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգողանան: Որովհետև ուր ձեր գանձերն են հաւաքուած, այնտեղ էլ ձեր սիրտը կլինի»:

8. «Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոջ ծառայել — կամ մինին կատէ, միւսին կսիրէ և կամ մինին կպատուէ, միւսին կարհամարհէ: Դուք չէք կարող և՛ Աստուծոն և՛ մամոնային ծառայել»:

9. «Դրա համար էլ ասում եմ ձեզ, հոգու համար հոգ մի անէք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ պէտք է հագնէք: Չէ՞ որ ոգին կերակրից և մարմինը շորիցը բարձր է: Մտիկ արէք երկնքի թռչուններին՝ ոչ վարում են, ոչ հնձում և ոչ ամբարներումը ժողովում, բայց ձեր երկնաւոր Հայրը կերակրում է նրանց — մի՞թէ դուք նրանցից աւելի չէք: Ձեզնից ո՞րը հիմա հոգս անելով իւր հասակի վրայ մի կանգուն կարող է աւելացնել: Եւ ի՞նչու էք հոգս անում շորերի համար — մտիկ արէք վայրի շուշանին, թէ ինչպէս է աճում — ոչ աշխատում է և ոչ մայնում է: Սողոմոնն անգամ իւր բոլոր փառքերի մէջ նրանց մինի նման շոր չհագաւ: Եթէ վայրի խոտը, որ այսօր կայ և վաղը կրակ պիտի ձգուի, Աստուած այդպէս է հազցնում, հապա ո՞րքան աւելի ձեզ համար կհոգայ, թերահաւատներ: Մրա համար

էլ աւելորդ հոգ մի անէք, թէ ի՞նչ ուտենք, ի՞նչ հագնենք: Այդ տեսակ բաները հեթանոսներն են խնդրում, որովհետեւ ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ այն ամենը, ինչ որ ձեզ հարկաւոր է: Դուք խընդրեցէք Աստծու արքայութիւնը և նրա արդարութիւնը, իսկ մնացածն առանց խնդրելու կատանաք»:

Յ. 10. Մի դատէք ուրիշներին, որ նրանք էլ ձեզ չգատեն. ինչ դատաստանով ուրիշին դատէք, նրանով էլ պիտի դատուիք. ինչ չափով որ չափէք, նրանով էլ կչափուիք: Ի՞նչու եղբորդ աչքի շիւղը տեսնում ես, իսկ քո աչքի գերանը՝ ոչ: Կամ ի՞նչպէս ես ասում եղբորդ, թող քո աչքի շիւղը հանեմ, այն ինչ քո աչքումը գերան կայ: Կեղծաւոր, առաջ քո աչքի գերանը հանիր և ետոյ նայիր եղբորդ աչքի շիւղը հանելու»:

11. «Խնդրեցէք՝ կատանաք, որոնեցէք կգտնէք. ծեծեցէք դուռը, բաց կանեն: Ո՞վ է այն հայրը, որից իւր որդին հաց խնդրէ, մի՞թէ քար կտայ, կամ ձուկն ուզէ, մի՞թէ օձ կտայ նրան: Ուրեմն դուք որ չար էք, գիտէք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տալ, հապա ռքան աւելի ձեր Հայրը, որ երկնքումն է, բարի բաներ կտայ նրանց, ովքեր խնդրում են իրանից»:

«Այն ամենը՝ ինչ որ կամենում էք, որ մարդիկն անեն ձեզ, այնպէս էլ դուք արէք նրանց—իսկ սա է օրէնքը և մարգարէութիւնը»:

12. «Ն ե դ դ ու ն ո վ ը ն եր ս մ տ է ք, որ ո վ հ ե տ ա լ ա յ ն դ ու ռ ր և ը ն դ ա ր ձ ա կ ճ ա ն ա պ ա ր հ ր դ է պ ի կ որ ու ս ա է տ ա ն ու մ — ա յ դ ճ ա ն ա պ ա ր հ ո վ գ ն ա ց ող ն եր ի թ իւ ը շ ա ա է: Դ ր ա հ ա կ ա ո ա կ ն ե դ է ա յ ն գ ու ռ ր և ճ ա ն ա պ ա ր հ ր, որ դ է պ ի կ ե տ ա ն ք է տ ա ն ու մ և ք չ եր ն ե ն ն ր ա ն գ ա ն ու մ»:

13. «Զ գ ո յ շ ե դ է ք ս ու ա մ ա ր գ ա ր է ն եր ի ց ր, որ ո ն ք ո չ խ ա ր ի շ որ եր ո վ ձ ե դ մ Օ ա ե ն գ ա լ ի ս, ի ս կ ն եր ս ի ց յ ա փ շ տ ա կ ող գ ա յ լ եր ե ն: Ի ր ա ն ց պ աղ ի ց ր պ ի ս ի ճ ա ն ա չ է ք ն ր ա ն ց — մ ի թ է կ ա ր ե լ ի է փ շ ի ց ր խ աղ ող ք աղ ե լ կ ա մ տ ա տ ա ս կ ի ց ր՝ թ ու դ: Ա յ ա պ է ս ա մ ե ն ք ա ր ի ծ ա ո՝ ք ա ր ի պ տ ու դ է բ եր ու մ, ի ս կ չ ա ր ծ ա ու ը՝ չ ա ր պ տ ու դ է տ ա լ ի ս: Ու ռ ե մ ն ի ր ա ն ց պ աղ ի ց ր ճ ա ն ա չ ե ց է ք ն ր ա ն ց: Ա մ ե ն մ ա ր դ, որ ի ն ձ կ ա ն շ ու մ է՝ տ է ր, տ է ր, եր կ ն ք ի ա ր ք ա յ ու թ իւ ն չ ի մ տ ն ի, ա յ լ ն ա մ ի ա յ ն, ո վ կ ա տ ա ր ու մ է եր կ ն աւ ո ր Հ օ ր ս կ ա մ ք ր»:

Զ. «Դ ր ա հ ա մ ա ր է լ ն ա՝ ո վ ի մ խ օ ս ք եր ր լ տ ու մ և կ ա տ ա ր ու մ է, ն մ ա ն է ա յ ն ի մ ա ս տ ու ռ ն մ ա ր դ ու ռ ն, որ իւ ը տ ու ռ ն ք ա ր ի վ ր ա յ շ ի ն ե ց: Ե կ ա ն ա ն ձ ր կ ն եր ր. վ ա ր ա ր ե ց ի ն գ ե տ եր ր. փ շ ե ց ի ն ք ա մ ի ն եր ր. խ փ ե ց ի ն տ ա ն ր և տ ու ռ ն շ կ որ ծ ա ն ու ե ց, որ ո վ հ ե տ ա կ հ ի մ ք ր ք ա ր ի վ ր ա յ է ր դ ր ա ծ: Ի ս կ ն ա՝ ո վ ի մ խ օ ս ք եր ր լ տ ու մ է, բ ա յ ց չ է կ ա տ ա ր ու մ, ն մ ա ն է ա ն խ ե լ ք մ ա ր դ ու ռ ն, որ իւ ը տ ու ռ ն աւ ա գ ի վ ր ա յ շ ի ն ե ց: Ե կ ա ն ա ն ձ ր կ ն եր ր. վ ա ր ա ր ե ց ի ն գ ե տ եր ր. փ շ ե ց ի ն ք ա մ ի ն եր ր. խ փ ե ց ի ն տ ա ն ր

և տունն ընկաւ—նրա կործանումը մեծ էր»:

Երբ Յիսուս այս բոլորը վերջացրեց, ժողովուրդը զարմացաւ նրա քարոզի վրայ:

34. ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒԱՅՄԱՆ, ԿԵՐԱԿՐԻ, ՊԱՀՔԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹԸ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ս. Երուսաղէմից եկած դպիրները և փարիսեցիները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. Ի՞նչու քո աշակերտները ծերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—ի՞նչու հաց ուտելիս ձեռները չեն լուանում»: Նա էլ պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Կեղծաւորներ, Եսայի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեր մասին—այս ժողովուրդը շրթունքով է պատում ինձ, իսկ սրտով շատ հեռի է ինձնից: Նրանք Աստծու օրէնքները թողել են և մարդկանց պատուէրներ են սովորեցնում: Լսեցէք և իմացէք—ոչ թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մտնում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, որովհետև ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն է, ահա այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս գալիս չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ, ահա սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անլուայ ձեռով հաց ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի ազաչում էր Յիսուսին, որ

իւր մօտ ճաշ ուտէ: Յիսուս չմերժեց նրա խնդիրը՝ զնայ և սեղան նստեց: Փարիսեցին տեսնելով, որ ճաշից առաջ չյուրացուեց, զարմացաւ: Յիսուս ասաց. «Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի դրսի կողմը սրբում էք, այն ինչ ձեր ներքինը լիքն է չարութիւնով: Անմիտներ, կարծում էք՝ ինչ որ դրսիցը մաքուր է, ներսիցն էլ մաքուր կլինի»: Դպիրները և փարիսեցիները բարկացան այս նկատողութեան համար, յարձակուեցան նրա վրայ զանազան հարցերով, որպէսզի բերանից մի սխալ խօսք խլեն և բամբասեն:

Բ. Մի անգամ շաբաթ օրը Յիսուս անց-

նում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցին. սկսեցին հասկ պոկել և ուտել: Երբ փա-

ըխտեցիններն այս բանը տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրն անել»։ Նա պատասխանեց նրանց և ասաց. «Դուք չէ՞ք կարդացել, թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբ սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստծու տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ ոք իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից։ Կամ չէ՞ք կարդացել օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթը պղծում են և անմեղ են համարւում։ Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ։ Մարդու Որդին նաև շաբաթի տէրն է»։

Յիսուս հեռացաւ և գնաց նրանց ժողովրդանոցը։ Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձեռը չորացած էր։ Յիսուսին հարցրին. «Արդե՞ք շաբաթ օրը կարելի է բժշկել»։ Այս նրա համար ասացին, որ նրանից մի սխալ պատասխան ստանան և սկսեն շարախօսել։ Նա պատասխանեց և ասաց. «Եթէ ձեզնից մէկը մի ոչխար ունենայ, շաբաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, մի՞թէ նրան չի բռնի և փձսիցը չի հանի։ Բայց մարդը ոչխարից սրբան բարձր է, ապա ուրեմն շաբաթ օրը պէտք է բարի գործել»։ Դարձաւ այն մարդուն և ասաց. «Ձեռդ մեկնիր»։ Նա մեկնեց և ձեռն առողջացաւ միւսի նման։ Փարիսեցիները դուրս գնացին և խորհուրդ էին անում, թէ ինչպէս հեռացնեն նրան ասպարիզից։

35. ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՅԻ ԿԻՆԸ

Երբ Յիսուս Հրէաստանից Գալիլիա էր դառնում, Սամարիայի միջովն անցաւ և եկաւ Սիւքեար քաղաքը: Այստեղ էր Յակովբի ջրհորը: Յիսուս յոգնած էր, ուստի հանգստացաւ այդ ջրհորի մօտ:

Մօտաւորապէս ժամը վեցն (12) էր: Ահա այդ միջոցին քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուս ջուր խնդրեց նրանից: Նրա աշակերտները քաղաք էին գնացել կերակուր գնելու: Սամարացի կինը զարմացաւ և ասաց Յիսուսին. «Դու հրէայ ես, ես սամարացի, ի՞նչպէս ես ինձնից ջուր ուզում»: Յիսուս պատասխանեց նրան. «Եթէ դու գիտենայիր թէ ո՞վ է քեզնից ջուր ուզողը, դու նրանից կենդանի ջուր կխնդրէիր»: Կինն ասաց. «Տէ՛ր, դու դոյլ չունիս, այս ջրհորն էլ խորն է, սրտեղից կտաս ինձ կենդանի ջուր. մի՞թէ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս ջրհորը տուաւ մեզ. ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքն ու անասունները»: Յիսուս պատասխանեց. «Ով այս ջրիցը խմում է, նորից ծարաւում է, իսկ ով իմ տուած ջրիցը կխմէ, յաւիտեան չի ծարաւի: Այն ջուրը, որ ես կտամ, ջրի աղբիւր կլինի նրանում, որ յաւիտեան կբղխէ նրա մէջ»: Կինն ասաց նրան. «Տէ՛ր, տո՛ւր ինձ այն ջուրը, որ միւս անգամ չգամ այստեղից ջուր տանելու»:

Յիսուս ասաց նրան. «Գնա՛, կանչի՛ր քո մար-

դուն և եկ այստեղ»: Կինը պատասխանեց. «Ես

մարդ չունիմ»: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտ ասացիր, թէ մարդ չունիմ, բայց դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա, որ հիմա ունիս, քոնը չէ»: Կինն ասաց նրան. «Տէր, ես տեսնում եմ, որ դու մարդարէ ես, մեկնիր ինձ այս մութ կէտը—մեր հայրերն այս սարերում աղօթք արին, իսկ դուք՝ հրէաներդ՝ ասում էք, թէ Նրուսաղէմում միայն կարելի է աղօթել»: Յիսուս ասաց նրան. «Դուք երկրպագում էք նրան, որին չէք ճանաչում, իսկ մենք՝ ընդհակառակը: Կին, հաւատա՛ ինձ, որ կգայ ժամանակ, երբ ոչ այս լեռներում կերկրպագէք Հօրը և ոչ էլ Նրուսաղէմումը. կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հէնց հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագողները հոգւով և ճշմարտութիւնով կերկրպագանեն Հօրը: Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագանեն»: Կինն ասաց. «Ձեր ասածն այն ժամանակ կլինի, երբ Մեսիան կամ Քրիստոսը կգայ»: Յիսուսը ասաց նրան. «Քեզ հետ խօսողը Մեսիան ինքն է»:

Այս խօսքի վրայ եկան աշակերտները: Կինը թողեց իւր կուժը, գնաց քաղաք և մարդկանց ասաց. «Յե՛կէք տեսէք մի մարդ, որ իմ բոլոր գաղտնիքը գիտէ—արդե՞ք նա չէ Քրիստոսը»: Շատ քաղաքացիներ եկան տեսնելու նրան: Այն ժամանակ աշակերտները խնդրեցին Յիսուսին և ասացին. «Ռարբի, հաց կեր»: Նա պատասխանեց.

«Ես այնպիսի կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չգլխտէք»: Աշակերտները հարցնում էին միմեանց. «Արդե՞ք ով սրա համար ուտելու բան բերաւ»: Յիսուս ասաց. «Իմ կերակուրն այն է, որ իմ ուղարկողի կամքը կատարեմ»:

Սամարացիներն եկան և աղաչեցին, որպէս-
ղի մի քանի օր իրանց մօտ մնայ և մնաց այն-
տեղ երկու օր: Շատերը հաւատացին նրան և
այն կնոջն ասում էին. «Այլևս քո խօսքերով
չենք հաւատում, մենք ամեն ինչ ինքներս լսե-
ցինք մեր ականջներով և գիտենք ճշմարտապէս,
որ սա է աշխարհիս Փրկիչը՝ Քրիստոսը՝ խոստա-
ցեալ Մեսիան»:

36. Մ Ա Ր Ի Ա Մ Ե Ի Մ Ա Ր Թ Ա

Յիսուս Երուսաղէմ գնալիս՝ յաճախ գալիս
էր Բեթանիա գիւղը: Այնտեղ կենում էր Ղազար-
րոսը իւր քոյրերի՝ Մարիամի և Մարթայի հետ:

Այս անգամ Ղազարոսը տանը չէր—քոյրերն
ընդունեցին Յիսուսին և ամեն կերպ աշխատում-
էին պատուել թանկագին հիւրին: Մարիամը նըս-
տեց Յիսուսի մօտ և ուշադրութիւնով լսում էր
նրա քարոզները, իսկ Մարթան աշխատում էր
շատ տեսակ կերակուրներ պատրաստել:

Նրանց յարաբերութիւնն այն աստիճան բա-
րեկամական էր, որ Մարթան Յիսուսի մօտ եկաւ
և ասաց.

«Տէր, հոգդ չէ, որ քոյրս ինձ մենակ է թողել խոհանոցում, ասան նրան, որ ինձ օգնէ»: Յիսուս պատասխանեց նրան և ասաց. «Մարթան, դու շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մի բան է պէտք: Դու աշխատում ես զանազան տեսակ կերակուրներով պատուել ինձ, մի տեսակ էլ որ լինի, բաւական է: Դու կարող ես քրոջիցդ օրինակ վերցնել—լսել իմ քարոզները—նա բարի մասն է ընտրել, որ ոչ ոք չի կարող խլել նրանից: Ով ուզում է ինձ պատուել, թող լսէ իմ խրատները»:

37. Ղ Ա. 2 Ա. Բ Ո Ս Ի Յ Ա. Բ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Մարիամի և Մարթայի եղբայր Ղազարոսը հիւանդացաւ: Այդ ժամանակ Յիսուս Գալիլիայումն էր: Քոյրերը մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, որին դու սիրում էիր, հիւանդ է»: Յիսուս երբ լսեց, ասաց. «Այդ հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստծու փառքի համար». Բայց մինչև նրա գալը՝ Ղազարոսը մեռաւ:

Յիսուս երկու օրից ետոյ ասաց աշակերտներին. «Եկէք դարձեալ գնանք Հրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնել է»: Աշակերտները չհասկացան ուսուցչին և ասացին. «Տէր, եթէ քնել է, կգարթնի»: Այն ժամանակ Յիսուս պարզ կերպով ասաց. «Ղազարոսը մեռել է. ես այնտեղ

չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ համար, որովհետև դուք պիտի տեսնէք Աստծու փառքը և աւելի հաւատար ինձ: Գնանք Հրէաստան»:

Յիսուս դարձաւ Բեթանիա: Արդէն չորս օր էր՝ ինչ թաղել էին: Երուսաղէմից շատերն էին եկել Մարիամին և Մարթային մխիթարելու: Երբ Մարթան լսեց, որ Յիսուս գալիս է, գնաց դիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նստած էր: Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի: Բայց հաւատացած եմ, հիմա էլ Աստուածանից խնդրես իմ եղբօր կեանքը, կտայ քեզ»: Յիսուս ասաց նրան. «Քո եղբայրը յարութիւն կառնէ»: Մարթան ասաց. «Այո՛, գիտեմ, որ նա յարութիւն կառնէ վերջին դատաստանի ժամանակ»—բայց ես հիմա եմ ուզում: Յիսուս կրկնեց. «Ես եմ յարութիւն և կեանք տուողը, ով ինձ հաւատայ, եթէ մեռնի էլ, դարձեալ կապրի, հաւատում ես այս բանին»: Մարթան պատասխանեց. «Այո՛, տէր, ես վազուց եմ հաւատացել, որ դու ես Աստծու որդի Քրիստոսը»:

Այս խօսքից ետոյ Մարթան գնաց և թաքուն կանչեց Մարիամին ու ասաց. «Վարդապետն եկել է և կանչում է քեզ»: Երբ նա այս խօսքերը լսեց, շուտով վերկացաւ և եկաւ նրա մօտ: Յիսուս դեռ գիւղը չէր մտել: Տանն եղողները, երբ տեսան, որ Մարիամը վերկացաւ և գնաց, ի-

րանք էլ ետեից գնացին, կարծելով թէ գերեզմանն է գնում լաց լինելու: Մարիամը երբ տեսաւ Յիսուսին, ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի»: Երբ Յիսուս Մարիամին և նրա հետ եկած հրէաներին տեսաւ լաց լինելիս՝ սաստիկ յուզուեց և ասաց. «Ո՞րտեղ էք թաղել ննջեցեալին»: Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, եկ և տես»: Յիսուս գերեզմանը որ տեսաւ, արտասուեց: Հրէաներն ասում էին. «Տէսէք ինչպէս է սիրում նրան»: Ոմանք էլ ասում էին. «Մի՞թէ սա, որ կոյրի աչքերը բաց արաւ, չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»:

Յիսուս մօտեցաւ ուրեղմանին և ասաց. «Վեր առէք քարը»: Մեռածի քոյր Մարթան ասաց. «Տէ՛ր արդէն հոտ բռնած կլինի, որովհետև չորս օրուան թաղած է»: Յիսուս ասաց. «Չասացի՞ քեզ, եթէ հաւատաս, քո եղբայրը յարութիւն կառնէ»: Քարը վեր առան: Յիսուս աչքերը երկլինք բարձրացրեց և այսպէս աղօթեց. «Հնչյր, շնորհակալ եմ քեզնից, դու ինձ միշտ լսել ես. խնդրում եմ այս անգամ էլ լսես, որ այս ժողովուրդը հաւատայ, թէ դու ես ինձ ուղարկել»: Այս ասաց և բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղազարոս, վեր կաց, դուրս եկ»: Մեռելը դուրս եկաւ ոտներն ու ձեռները պատանած, իսկ երեսը վարշամակով պատած: Յիսուս ասաց. «Արձակեցէք կապերը

և թողէ՛ք գնայ»։ Ներկայ եղող հրէաները տեսան
այս հրաշքը և շատերը հաւատացին Յիսուսին։

III

38. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Թ Շ Ն Ա Մ Ի Ն Ե Ր Ը

Ներկայ եղող հրէաներից մի քանիսը Նրու-
սաղէմ եկան և պատմեցին փարիսեցիներին, թէ
ինչպէս Յիսուս Ղազարոսին յարութիւն տուաւ։

Իսկոյն քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով արին և ասացին. «Ի՞նչ անենք, այն մարդը շատ հրաշքներ է անում, եթէ այդպէս թոյլ տանք, ամենքը կհաւատան նրան և հռովմայեցիները կգան ու կնուաճեն մեզ էլ, մեր երկիրն էլ»: Այն տարուայ քահանայապետ Կայիափան ասաց. «Դուք ոչինչ չգիտէք և հեռուն չէք էլ մտածում. աւելի լաւ է մի մարդ մեռնի՝ քան թէ ամբողջ ազգը կորչի»: Բայց նա այս խօսքերն իրանից չասաց, այլ մարգարէացաւ, որ Յիսուս պիտի մեռնէր ազգի համար: Այն օրից սկսած՝ քահանայապետը և փարիսեցիները որոշեցին սպանել նրան: Ուստի հրաման արձակեցին, ով նրա տեղն իմանայ, իմաց տայ իրանց, որ բռնեն:

Յիսուս իւր աշակերտներով հեռացաւ Բեթանիայից: Հրէից գատիկը մօտ էր, այդ տօնին շատերը ուխտ էին գալիս Երուսաղէմ: Նրանք հետաքրքրւում էին և հարցնում միմեանց, թէ տօնի օրն արդեօք Յիսուս կգայ Երուսաղէմ՞ թէ ոչ:

39. ՅԻՍՈՒՍԻ ՕԾՈՒՄԸ ԲԵԹԱՆԻԱՅՈՒՄ

Յիսուս Չատիկից վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կենում էր յարութիւն առած Ղազարոսը: Այդտեղ նրա համար ընթրիք պատրաստեցին— Մարթան ծառայում էր սեղանին. Ղազարոսը ևս սեղանակից էր, իսկ Մարիամը մի

լիտր նարդոսի իւղ առաւ. օժեց Յիսուսի ոտ-
ները և իւր երկար մազերովը սրբում էր: Տունը
լցուեց անուշ իւղի հոտովը: Յիսուսի աշակերտ
Յուդա Իսկարովտացին, որ նրանց գանձապահն
էր և երբեմն գողանում էր, ինչ որ արկղն էին
ձգում, ասաց. «Աւելի լաւ չէր լինի, որ այդ
իւղը երեք հարիւր դահեկանի ծախուէր և աղ-
քատներին բաժանուէր»:

Յիսուս ասաց. «Ի՞նչու էք վիրաւորում Մա-
րիամին, դա մի գեղեցիկ բան արաւ իմ վերա-
բերմամբ: Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ մօտ
են, երբ կամենաք, կարող էք նրանց օգնել, բայց
ես միշտ ձեզ մօտ չեմ: Դա ինչ կարող էր, ա-
րաւ—առաջուց մարմինս օժեց՝ ինչան իմ թաղ-
ման: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ամբողջ աշ-
խարհի մէջ, ուր էլ իմ աւետարանը քարոզուի,
այս բանը չի մոռացուի, այլ կյիշուի իբրև բա-
րի գործ»:

40. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Մ Տ Ն Ո Ի Մ Է Ե Ր Ո Ի Ս Ա Ղ Է Մ

Մեր Ծաղկազարդի կիւրակէին Յիսուս Բե-
թանիայից Երուսաղէմ եկաւ: Երբ Ջիթենեաց
լերան մօտեցաւ, աշակերտներից երկուսին ու-
ղարկեց և ասաց. «Գնացէ՛ք մօտիկ գիւղը, այնտեղ
կգտնէք մի կապած էջ և մի աւանակ էլ նրա
մօտ, արձակեցէ՛ք և բերէ՛ք»: Աշակերտները գնա-

ցին, բերին էջն ու աւանակը և իրանց հանդերձ-

ները վրան ձգեցին: Յիսուս նստեց նրանցից
մինի վրայ և այսպէս գնացին Երուսաղէմ:

Փողովուրդը երբ իմացաւ Յիսուսի քաղաք գալը, դուրս եկաւ նրան ընդառաջ՝ պատուով ընդունելու—նրանցից շատերն իրանց հանդերձները ճանապարհի վրայ էին փռում, ոմանք էլ ծառերից արմաւենու ճիւղեր էին կտրում ու ճանապարհի վրայ տարածում: Երբ Յիսուս լերան գլուխը հասաւ, որտեղից քաղաքը երևում էր, դառնացած սրտով ասաց. «Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, երանի՛ դու գոնէ այսօր զգայիր, թէ ո՛րն է քո օգուտը, բայց այդ բանը դու չես տեսնում: Կրգան օրեր, երբ քո թշնամիները կպաշարեն քեզ և հիմնայատակ կանեն. որդիքդ կկոտորեն ու չեն թողնի քարը քարի վրայ կանգնէ, որովհետեւ դու քո օգուտը չհասկացար»: Փողովուրդը, որ առջևից և ետևից գնում էր, աղաղակում և ասում էր. «Ովսաննան Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը, ովսաննան բարձրումը»: Եւ երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը դղրդեցաւ և ամեն մէկը հարցնում էր. «Ո՞վ է սա»: «Սա Յիսուսն է, Նազարէթի մարգարէն», պատասխանում էին հարցնողներին:

Յիսուս մտաւ տաճարի Հեթանոսների կոչուած գաւիթը, ուր վաճառում էին ուխտաւորների համար անհրաժեշտ բաներ և դուրս արաւ աղաւնէվաճառներին. կործանեց փող մանրողների սեղանները և ասաց նրանց. «Գրած է, որ իմ տունը աղօթքի տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան վաճառատեղ էք դարձրել»:

Նրա մօտ տաճարում գալիս էին շատ հիւ-
ւանդներ—կաղեր, կոյրեր և նա բժշկում էր
նրանց: Երբ քահանայապետը և տաճարի իշխա-
նութիւնը տեսան այս ամենը և նրան յարգող-
ների գովասանական կոչերը, խիստ բարկացան և
ասում էին նրան. «Լսում ես, թէ դրանք ինչ
են ասում»: Յիսուս պատասխանեց. «Այո, մի՞թէ
չէք կաշգացել, որ մանուկների և կաթնակերներ-
ի բերանից պիտի լսէք գովասանական կոչեր»:
Յիսուս թողեց նրանց, զնաց քաղաքից դուրս՝
Բեթանիա և գիշերն այնտեղ մնաց:

41. ՅԻՍՈՒՍ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒՄ Է ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ա. Առաւօտեան՝ երբ Յիսուս կրկին վերա-
դարձաւ քաղաք և զնաց տաճար քարոզելու, քա-
հանայապետները և ժողովրդի ծերերը մօտ եկան
և ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ
բաները— ո՞վ քեզ իրաւունք տուաւ այստեղ քա-
րոզելու և իշխանաբար վարուելու»: Յիսուս պա-
տասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան կհարցնեմ,
եթէ պատասխանէք, ես էլ ձեզ կասեմ, թէ ինչ
իշխանութիւնով եմ այս բաներն անում— Յով-
հաննէսի մկրտութիւնը սրտեղից էր՝ երկնքից,
թէ մարդկանցից»: Նրանք իրանց մէջ մտածում-
էին. «Եթէ երկնքից ասենք, կասէ մեզ, հապա
ինչո՞ւ չհաւատացիք նրան, իսկ եթէ ասենք մարդ-

կանցից, ժողովրդիցը վախենում ենք, որովհետև ամենքը Յովհաննէսին մարգարէ են ընդունում»։ Սրա համար էլ Յիսուսին պատասխանեցին։ «Զգիտենք»։ Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները»։

Բ. Դրանից ետոյ փարիսեցիները գնացին և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով որոգայթ դնեն նրան։ Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին Հերովդէսի մարդկանց հետ Յիսուսի մօտ ուղարկեցին, դովեցին նրան և ասացին. «Վարդապետ, գիտենք, որ դու ճշմարիտ ես ուսուցանում, դու ոչ ոքից չես քաշուում և ոչ երեսպաշտութիւն գիտես, ասա մեզ՝ կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»։ Յիսուս նրանց շարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ինչո՞ւ էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէք ինձ հարկի դահեկանը»։ Նրանք մի դահեկան բերին։ Յիսուս հարցրեց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը և գիրը»։ Նրանք պատասխանեցին. «Կայսեր»։ Յիսուս ասաց. «Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէք, իսկ Աստծունը՝ Աստծուն»։ Երբ այս բանը լսեցին, խիստ զարմացան, թողին նրան և գլխակոր հեռացան։

Գ. Մինչև այժմ Յիսուս պաշտպանուում էր թշնամիների յարձակումների դէմ, այժմ ինքն է սկսում յարձակուել նրանց վրայ՝ մի առակ պատմելով։

«Մի տանուտէր այգի տնկեց, ցանկով պատեց, մէջը հնձան փորեց, աշտարակ շինեց, յանձնեց մշակներին և զնաց ուրիշ աշխարհ: Երբ պտղի ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակներին մօտ՝ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին—մէկին տանջեցին, միւսին սպանեցին և երրորդին էլ քարկոծեցին: Դարձեալ ուղարկեց առաջին անգամից աւելի ծառաներ, բայց նրանց հետ էլ միեւնոյն ձևով վարուեցին: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ կարծելով՝ թերևս նրանից ամաչեն: Մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին—սա ծառանգն է, եկէ՛ք սպանենք և այգուն տիրանանք»: Իսկոյն բռնեցին նրան, այգուց զուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այգու տէրը գայ, ի՞նչ կասէ մշակներին»:

Նրանք պատասխանեցին. «Չար մշակներին կհեռացնէ և այգին ուրիշ մշակների կյանձնէ, որոնք կխոստանան իւր ժամանակին պտուղ տալ»: Յիսուս պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստծու արքայութիւնը ձեզնից կառնուի և կտրուի հեթանոսներին, որոնք ժամանակին պտուղ կտան»: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց է ակնարկում, ուստի շատ բարկացան: Այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսուսին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էր ընդունում:

Պ. Յիսուս շարունակում է իւր յարձակումը աւելի խիստ ձեռով—նա խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի ակտի վրայ նստեցին դպիրները և փարիսեցիները: Իրանք ինչ էլ որ ասեն ձեզ, լսեցէք, բայց նրանց գործերից հեռու կացէք: Ծանր և դժուարակիր բեռներ են կապում և դնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանք մատով անգամ չեն ուզում շարժել: Նրանց բոլոր գործերը մարդկանց երևալու համար է: Ընթրիքներումն առաջին տեղ են ընտրում. ժողովարաններում առաջին կարգի ակտոններն են վերցնում. սիրում են որ փողոցներումն իրանց ողջունեն և մարդկանցից ուրբի, ուրբի կոչուեն: Բայց դուք այդպէս չպիտի լինիք»:

Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, երկնքի արքայութեան դռները փակում էք մարդոց առաջ—ինքներդ չէք մտնում, իսկ մտնողներին էլ արգելում էք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, սասանորդում էք անանուխ, սամիթ և չաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր-ծանր կողմերը՝ դատաստանը, ողորմածութիւնը և հաւատը—այս պէտք է անել և այն չմոռանալ: Կոյր առաջնորդներ, մժեղները քամում էք, իսկ ուղտերը կուլ էք տալիս: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, բաժակի և սկաւառակի արտաքին կողմը մաքրում էք, բայց ներքուստ լի էք յա-

փշտակութիւնով և անիրաւութիւնով: Վայ ձեզ,
դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, նման
էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ
գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լի են մե-
ռելների ոսկորներով և ամեն տեսակ պղծու-
թիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ ար-
դար էք ցոյց տալիս ձեզ, բայց ներքուստ լի էք
կեղծաւորութիւնով և անօրէութիւնով: Վայ ձեզ
դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք
մարգարէների շիրմները շինում էք, արդարների
գերեզմանները զարդարում էք և ասում, եթէ
մեր հայրերի ժամանակներում ապրէինք, մաս-
նակից չէինք լինի նրանց սպանման: Ուրեմն
դուք վկայում էք, թէ մարգարէների սպանողների
որդիքն էք: Դուք՝ օձեր, իժերի զաւակներ, ի՞նչ-
պէս կարող էք փախչել գեհեների դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, դու որ մարգա-
րէներին կոտորում էիր և քեզ մօտ ուղարկուած-
ներին քարկոծ անում, քանիս կամեցայ քո երե-
խաներին ժողովել՝ ինչպէս հաւը իւր ձագերին
թևերի տակ, բայց չկամեցար: Որովհետև ինձ
չլսեցիր, աւերակ կդառնաս»:

42. Յ Ո Ի Կ Ա Յ Ի Մ Ա Տ Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Յիսուս ցերեկը քարոզում էր տաճարում,
իսկ գիշերները քարձրանում էր Ձիթենեաց լեա-

ար ուր սովարաբար իջնում էին գալիլիացիք: Բոլոր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ գնում էր տաճարը նրան լսելու համար:

Սրանից ետոյ քահանայապետները, դպիրները և ժողովրդի ծերերը ժողովուրդեցան այն քահանայապետի մօտ, որի անունը Կալիւստոս էր և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նենգութեամբ բռնեն և սպանեն, բայց ասում էին՝ ոչ այս տօնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չընկնի:

Տասներկուսից մէկը՝ Յուդա Իսկարիովտացին, գնաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ի՞նչ կտաք ինձ, որ Յիսուսին մատնեմ ձեզ»: Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ խոստացան: Այնուհետև Յուդան յարմար ժամանակ էր որոնում Յիսուսին մատնելու:

43. ՈՏՆԱԼՈՒԱՅ ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐ ԸՆԹՐԻՔ

Ս. Աւագ հինգշաբթի օրը աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ո՞ւր պատրաստենք Չատիկը»: Յիսուս ասաց. «Գնացէք քաղաք՝ այս ինչ մարդու մօտ և յայնեցէք նրան—վարդապետն ասում է՝ քեզ մօտ պիտի ուտեմ Չատիկն աշակերտներիս հետ»: Աշակերտներն էլ այնպէս արին, ինչպէս ուսուցիչը պատուիրեց և պատրաստեցին Չատիկը: Երեկոյեան Յիսուս սեղան նրս-

տեց տասն և երկու աշակերտների հետ և ասաց. «Յանկանալով ցանկացայ այս Զատիկը ձեզ հետ ուտել շարշարուելուցս առաջ»:

Ետոյ Յիսուս ընթրիքից վեր կացաւ. հանեց վերևի հանգերձները, մի զենջակ կապեց մէջքին, ջուր ածեց կոնքի մէջ, սկսեց նրանց ոտները լուանալ և մէջքին կապած զենջակովը սրբ-

բել: Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ, նա թոյլ չտուաւ և զարմացմամբ ասաց. «Տէր, զո՞ւ պէտք է իմ ոտները լուանաս». Յիսուս պատասխանեց. «Ինչ որ ես այժմ անում եմ, դու չգիտես, բայց

ետոյ կիմանաս»: Պետրոսն ասաց. «Բայց և այնպէս ես երբէք չեմ թոյլ տայ՝ ոտներս լուանաս»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ չես թողնի ոտներդ լուանամ, իմ աշակերտը չես լինի»: Այն ժամանակ Սիմօն Պետրոսն ասաց. «Տէ՛ր, եթէ այդպէս է՝ ոչ թէ ոտներս միայն, այլ ձեռներս ու գլուխս էլ լուան»: Պետրոսը համաձայնեց: Յիսուս ոտները լուաց. հագաւ վերևի հանգերձները. նորից սեղան նստեց և ասաց. «Գիտէ՞ք թէ ես ինչ արի ձեզ: Գուք ինձ կանչու՞մէք տէր և վարդապետ և լաւ էք անում, որովհետև այդպէս էլ եմ: Եթէ ես ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրար այդպէս անէք—ես ձեզ խոնարհութեան օրինակ ցոյց տուի, նոյնն էլ դուք պիտի անէք միմեանց»:

Բ. Յիսուս այս ասելով՝ հոգւով տրամեցաւ և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում՝ ձեզնից մէկը մատնելու է ինձ»: Այս յայտնութիւնը անսպասելի էր, աշակերտներն տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ում համար է ասում, ուստի ամեն մինը տեղից վեր էր կենում ու հարցնումէր. «Տէ՛ր, մի՞թէ ես եմ»: Յիսուս պատասխանեց. «Մարդու Որդին կգնայ, ինչպէս որ գրուած է, բայց վնայ այն մարդուն, որի ձեռով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ է, եթէ նա ծնուած չլինէր»: Այն ժամանակ Յուդան էլ հարցրեց. «Մի՞թէ ես եմ. մատնաւե՞ս»: ԶԼ

«Դու ես ասում»: Յուզան զգաց և այլ ևս չկարողացաւ մնալ նրանց մէջ—խսկոյն դուրս գնաց: Արդէն երեկոյ էր:

Իրր Յուզան դուրս գնաց՝ Յիսուս իրան ա-

Նակ էլ ձեզ հետ եմ. նոր պատուէր եմ տալիս ձեզ, որ դուք իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Սրանով ձեզ ամենքը կճանաչեն, որ իմ աշակերտներն էք»:

Վ. Ընթրիքից ետոյ Յիսուս վեր առաւ հացը, օրհնեց, կոտրեց, աշակերտներին տուաւ ու ասաց. «Առէք, կերէք այս է իմ մարմինը, այսպէս արէք իմ յիշատակի համար»: Ետոյ բաժակն առաւ. զօհացաւ. տուաւ նրանց և ասաց. «Խմեցէք զբանից ամենքդ, այս բաժակը նոր ուխտն է՝ իմ արիւնովը, որ թափւում է ձեզ և շատերի մեղաց թողութեան համար: Ամեն անգամ՝ երբ կ'ամենաք ինձ յիշել, այսպէս արէք»:

44. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Գ Ե Թ Ս Ե Մ Ա Ն Ո Ի Մ

Ա. Ընթրիքից ետոյ՝ Յիսուս իւր աշակերտներով անցաւ Կեսարոնի ձորը և բարձրացաւ Ջիթենեաց լեռուր: Այստեղ Յիսուս ասաց իւր աշակերտներին. «Դուք ամենքդ այս գիշեր կգայթակղուէք, որովհետև զբաժ է— հովուին որ զարկեն, ոչխարները կցրուեն»: Բայց Պետրոսն ասաց. «Եթէ ամենքն էլ գայթակղուեն, ես հաւատարիմ կմնամ»: Յիսուս ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, այս գիշեր՝ մինչև աքաղաղի կանչելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոսն ասաց. «Եթէ մեռնելու էլ յինիմ, դարձեալ քեզ

չեմ ուրանայ»։ Այսպէս էլ միւս աշակերտներն
էին ասում։

Բ. Չիթենեաց լերան վրայ մի պարտէզ կար՝

անունը Գեթսեմանի։ Յիսուս իւր աշակերտներին

այստեղ, արթուն կացէք՝ ես գնում եմ աղօթե-
լու»։ Այս ասաց, առանձնացաւ պարտիզի մի
անկիւնում. երեսի վրայ ընկաւ. աղօթում էր և
ասում. «Հայր, եթէ կարելի է այս բաժակը
(փորձանքը) հեռացրու ինձնից, բայց եթէ չես
ցանկանայ, քո կամքն է»։ Յիսուս դարձաւ աշա-
կերտների մօտ, գտաւ նրանց քնած ու ասաց
Պետրոսին. «Այդպէս մէկ ժամ էլ չկարողացաք
ինձ հետ արթուն կենալ, կրկնում եմ, արթուն
կացէք և աղօթեցէք, որ փորձութեան մէջ չըն-
կնէք»։ Երկրորդ անգամ Յիսուս գնաց աղօթք
արաւ և ասաց. «Հայր, եթէ կարելի է, թող այս
բաժակն ինձնից հեռանայ, բայց ոչ թէ ինչպէս
ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»։ Դարձաւ
ու կրկին քնած գտաւ աշակերտներին։ Թողեց
նրանց. դարձեալ գնաց. երրորդ անգամ աղօթեց
և միևնոյն խօսքերն ասաց։ Յիսուս մեծ նեղու-
թեան մէջ էր և եռանդով աղօթում էր։ Այն
ժամանակ Աստծու հրեշտակը երկնքից իջաւ և
զօրացնում էր նրան, որպէսզի միշտ այդպէս խօսէ։
Աղօթքից վեր կացաւ, եկաւ աշակերտների մօտ
և ասաց. «Քանի՛ քնէք, հասաւ ժամը, երբ Մար-
դու Որդին պիտի մատնուի մեղաւորների ձեռք։
Վեր կացէք, գնանք, ահա մօտենում է մատ-
նիչը»։

Գ. Այս խօսքերը չվերջացրած, Յուզան քա-
հանայապետի և փարիսեցիների ծառաների հետ

միասին՝ ներս մտան պարտէզ սրերով, ջահերով
և լապտերներով: Մատնիչը նրանց նշան էր տու-

ել և ասել. «Որին ես համբուրեմ, նրան բռնե-
ցէք»: Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բա-

րե, վարդապետ» և համբուրեց: Յիսուս պատաս-
խանեց. «Յուզա, համբուրելով ես մատնում Մար-

դու Որդուն»: Յիսուս մտա եկաւ և հարցրեց
եկողներին. «Ո՞ւմն էք ուզում»: Նրանք պատաս-

խանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»։ Յիսուս ասաց. «Ես եմ»։ Այն ժամանակ մօտեցան Յիսուսին և բռնեցին։ Բայց Սիմօն Պետրոսը քաշեց իւր սուրը, զարկեց քահանայապետի ծառային և նրա աջ ախանջը կտրեց։ Յիսուս ասաց Պետրոսին. «Սուրդ պատենի մէջ դիր, ո՞վ սուր կվերցնի, սրով կկորչի»։ Յիսուս մօտեցաւ ծառայի ախանջին և բժշկեց։ Ետոյ դարձաւ և իւր վրայ եկող ամբօխին ասաց. «Ի՞նչպէս մի աւագակի վրայ էք դուրս եկել սրերով։ Ես ամեն օր ձեզ մօտ էի տաճարում և սովորեցնում էի, ի՞նչու այնտեղ ինձ ձեռ չտուիք»։ Նրանք բռնեցին Յիսուսին և կապեցին։ Բոլոր աշակերտները թողին և փախան։

45. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ք Ա Հ Ա Ն Ա Յ Ա Պ Ե Տ Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Զ

Յիսուսի թշնամիները չէին կարծում, որ այդպէս շուտով կբռնեն նրան, ուստի տարան նրան Կայիափա քահանայապետի աներ Սննայի մօտ՝ իբրև ապահով տեղ, մինչև ատենի անդամները կժողովեն Յիսուսին դատելու։ Սննան հին քահանայապետ էր. նա այդ ազատ ժամին հարցուփորձ արաւ Յիսուսին՝ նրա աշակերտների և վարդապետութեան մասին։ Յիսուս պատասխանեց և ասաց. «Ես յայտնի կերպով քարոզել եմ աշխարհին, ես միշտ սովորեցրել եմ ժողովրդանոցներում և տաճարումը— ծածուկ ոչինչ չեմ

խօսել: Ի՞նչու ես ինձ հարցնում, լսողներին հարցրու, թէ ինչ եմ քարոզել»: Սպասաւորներէց մինը Յիսուսին ապտակ տուաւ և ասաց. «Այդպէս ես պատասխանում քահանայապետին»: Յիսուս ասաց. «Եթէ չար բան խօսեցի, ցոյց տուր, իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում»:

Երբ լուր եկաւ, թէ ժողովի անդամները հաւաքուել են, Աննան Յիսուսին կապած ուղարկեց Բարձրագոյն ատեանը կայիափա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծերերն էին ժողոված: Պետրոսը հեռուից ծածուկ հետևում էր Յիսուսին տեսնելու՝ թէ ինչով է վերջանում դործը: Ներս մտաւ բակը և նստաւ ծառաների մօտ: Յիսուս ատենումն էր: Քայանայապետները, ծերերը և բոլոր ատեանը սուտ վկայութիւններ էին որոնում, որ մահու դատապարտեն: Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկաներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ապացուցանել: Վերջապէս երկու սուտ վկայ առաջ եկան և ապացուցանում էին, որպէս թէ Յիսուսն ասել է, թէ ես կարող եմ Աստծու տաճարը քանդել և երեք օրում կրկին շինել: Քահանայապետը վեր կացաւ և ասաց Յիսուսին. «Ոչինչ չես պատասխանում, ինչ որ սրանք քո դէմ վկայում են»: Յիսուս լուռ էր, որովհետև իւր թշնամիները միևնոյն ժամանակ իւր դատաւորներն էին, ինչ էլ ասէր, չպիտի ընդունէին: Քահանայապետն ասաց. «Երդում եմ

տալիս քեզ կենդանի Աստու անունով, ասա
դու ես Մեսիան՝ Քրիստոսը՝ Աստու որդին»։
Յիսուս պատասխանեց. «Այդ դու ես ասում, իսկ ես
ասում եմ ձեզ, որ հիմիկուանից կտեսնէք Մար-
դու Որդուն Աստու աջ կողմը նստած՝ երկնքի
ամպերի վրայով գնալիս»։ Քահանայապետը բար-
կացաւ, պատառեց իւր հանդերձները— նրա կար-
ծիքով Յիսուսի խօսքերը վիրաւորանք էին Աս-
տուն, իսկ հրէից օրէնքով Աստուն վիրաւո-
րողը մահու պատժի էր արժանի, ուստի և ասաց.
«Սա Աստուն հայհոյում է, էլ ինչ հարկաւոր
են մեզ վկաներ. զուք ինքներդ լսեցիք զբա
հայհոյանքը, ինչ էք կարծում, ինչ պիտի անել
սրան»։ Նրանք պատասխանեցին և ասացին. «Դա
մահու արժանի է»։ Այն ժամանակ թքեցին նրա
երեսին և բռունցքով ծեծեցին, ոմանք էլ ապտակ
տուին ասելով, «Մարգարէացիր, Քրիստոս. ով է
քեզ զարկողը»։

46. ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱԽ-
ՃԱՆԸ

Ա. Դատավարութեան միջոցին Պետրոսը նրա-
տած էր բախում։ Մի աղախին մօտ եկաւ և ա-
սաց. «Դու էլ գալիլիացի Յիսուսի հետն էիր»։
Նա բոլորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան
չեմ ճանաչում»։ Սրանից ետոյ մի ուրիշ կին
տեսաւ նրան և ասաց այնտեղ եղողներին. «Սա

էլ նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»: Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երդուեց, որ այն մարդուն չէ էլ ճանաչում: Փոքր ժամանակից ետոյ այնտեղ կանգնողներն ասացին Պետրոսին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո արտասանութիւնիցն իսկ

երևում է այդ»: Այն ժամանակ Պետրոսն սկսեց անիծել և երդուել, որ այն մարդուն չէ ճանաչում»: Այս միջոցին արագադրը կանչեց: Հէնց այդ ժամանակ Յիսուսին ատենից դուրս էին բերում, նրան դատապարտել էին: Յիսուս դար-

ձաւ և նայեց Պետրոսին: Պետրոսն իսկոյն յիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր. «Մինչև աքաղաղի կանչելը երեք անգամ կուրանաս ինձ»: Պետրոսը դուրս գնաց և դառնապէս լաց եղաւ»:

Բ. Մատնիչ Յուդան, երբ իմացաւ, որ Յիսուսին դատապարտեցին, զղջաց, երեսուն արծաթը ետ դարձրեց քահանայապետներին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնեցի»: Նրանք պատասխանեցին. «Մեզ ինչ, դու գիտես»: Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեց: Թշնամիներն ասացին. «Արժան չէ այդ փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետև արիւնի գին է»: Խորհուրդ արին և դրանով բրուտի ագարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար:

47. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Պ Ի Ղ Ա Տ Ո Ս Ի Ա Ռ Ա Զ

Ուրբաթ լուսաբացին Յիսուսին կապած տարան Պոնտացի Պիղատոսի մօտ, որ երկրի կուսակալն էր: Իրանք չմտան հեթանոսի պալատը, որովհետև Զատիի տօնը մօտ էր, կարծում. էին կպղծուեն և զատկական գառը մաքուր սրտով չեն կարող ուտել: Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ գանգատ ունիք այդ մարդու դէմ»: Նրանք կոպիտ ձևով պատասխանեցին. «Եթէ սա չարագործ չլինէր, քեզ մօտ

չէինք բերի»: Պիղատոսն ասաց, «Ուրեմն վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք»: Հրէաներն ասեցին, «Մեր օրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ: Սա մոլորեցնում է ժողովրդին, արգելում է կայսեր հարկ տալ և իրան թագաւոր է անուանում»: Յիսուս ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ծերերի մեղադրանքներին: Այն ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց Յիսուսին, «Ձեռ լսում, թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»: Յիսուս էլի ոչինչ չպատասխանեց: Կուսակալը խիստ զարմացաւ այս բանի վրայ, ուստի ներս տարաւ պալատը և կարծելով թէ՛ վախենում է հրէաներից ու այնտեղ հարցրեց, «Ի՞նչ հրէաների թագաւոր ես անուանում քեզ»: Յիսուս պատասխանեց, «Եթէ ես այս աշխարհի թագաւորներից լինէի, իմ զօրքերը կպատերազմէին և ես հրէաների ձեռը չէի ընկնի. իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»: Պիղատոսն ասաց, «Ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուս պատասխանեց, «Ի՞նչ ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դրա համար էլ ծնուել և աշխարհ եմ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստուծոմօտ»: Պիղատոսը հեթանոս էր, այն աշխարհի թագաւորութեան մասին հասկացողութիւն չունէր. իբրև հեթանոս, նա մի աշխարհ միայն գիտէր՝ այս աշխարհը՝ երկիրը: Պիղատոսը բաւա-

կանացաւ նրանով, որ Յիսուս ասաց, թէ ես այս աշխարհի թագաւորներից չեմ, ուրեմն կայսեր հակառակ մարդ չէ, ուստի դուքս եկաւ հրէաների մօտ և ասաց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում Յիսուսի մէջ»:

Հրէաները, երբ տեսան որ Յիսուս չի մեղադրւում, սկսեցին և՛ս աւելի զրպարտել և ասել. «Սա ժողովրդին մոլորեցնում է՝ Գալիլիայից սկըսած մինչև այստեղ»: Պիղատոսը, երբ Գալիլիայի անուէր լսեց, հարցրեց, թէ արդեօք նա Գալիլիայիցն է և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնից է, ուղարկեց նրա մօտ, որ այդ օրերում Երուսաղէմ ուխտ էր եկել: Պիղատոսի և Հերովդէսի յարաբերութիւնները վատ էին: Պիղատոսն ուզեց օգտուել հանգամանքից և հաշտուել, ուստի Յիսուսին նրա մօտ ուղարկեց դատելու—սա պատիւ էր Հերովդէսի համար: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ, որովհետև վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել. շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի հրաշք կանէ: Հերովդէսը շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց ոչ մի պատասխան չստացաւ, որովհետև Հերովդէսը ոչ թէ Յիսուսին հաւատում էր, կարօտ էր զգում նրան լսելու, այլ՝ լոկ հարցատիրութիւն: Քահանայապետները և դպիրները կանգնած էին և սաստիկ շարախօսում էին նրանից: Հերովդէսը վիրաւոր-

ուեց Յիսուսի լուսթիւնից, ծաղրի համար սպիտակ շոր հագցրեց և ետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այդ օրից սկսած Հերովդէսն ու Պիղատոսը հաշտուեցին:

Պիղատոսն ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերիք և իբրև ժողովրդի մոլորեցնող ներկայացրիք. անաձեր առաջ դատեցի ես, բայց ոչ մի յանցանք չգտայ: Հերովդէսը ևս նոյնն է նկատել—սա մահու արժանի յանցանք չէ գործել, բայց և այնպէս սրան թեթև պատիժ կտամ և կարձակեմ»:

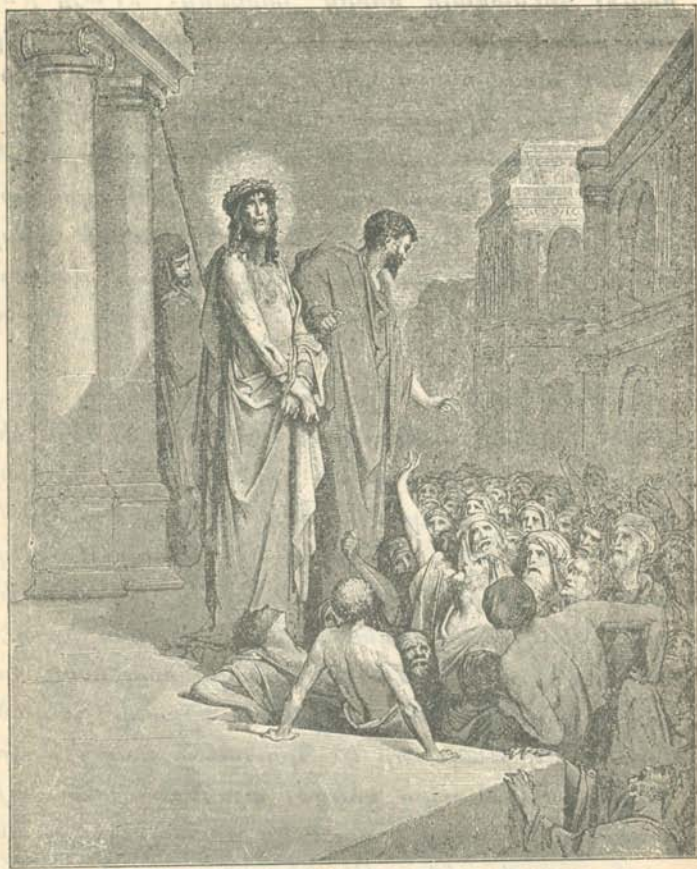
Պիղատոսը համոզուեց, որ Յիսուս արդար է, հրէաները նախանձում են, բայց ուղղակի պաշտպանել վախեցաւ, այլ կողմնակի ճանապարհով աշխատում էր ազատել:

Չատկի տօնի օրերն էին: Կուսակալը, համաձայն սովորութեան, բանտարկեալներից մինին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողովուրդը կցանկար: Մի նշանաւոր յանցաւոր կարձանունը Բարաբբա, որ մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած: Պիղատոսը ժողովրդին հարցրեց. «Ո՛ւմն էք կամենում, որ արձակեմ, Բարաբբայի՛ն, թէ՞ Յիսուսին»—չէր կարծում թէ մարդասպանի օգտին ձայն կտան: Բայց քահանայապետները և ժողովրդի ծերերն ազադակում էին և ասում. «Բարաբբային արձակիր»: Պիղատոսը հարցրեց. «Իսկ ի՛նչ անեմ Յիսուսին, որին

հրէից թագաւոր էք ասում»։ Ամենքը միաբերան աղաղակեցին և ասացին. «Խաչիր, խաչիր նրան»։ Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ի՞նչ չար բան է գործել նա»։ Նրանք և՛ ս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էին և ասում. «Խաչիր, խաչիր նրան»։ Պիղատոսը տեսաւ, որ այս միջոցով էլ չկարողացաւ օգնել Յիսուսին, դատաւորական աթոռի վրայ նստաւ, որ վճիռը յայտնէ գանգատաւորներին։ Այդ ժամանակ Պիղատոսի կինը մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արդար մարդու հետ բան չունիս, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին»։

Սրանից ետոյ Պիղատոսը՝ հրէաներին դուր գալու համար՝ պատուիրեց Յիսուսին ծեծել։ Զինուորները փշերից պսակ դրին գլխին. ծիրանի հագցրին. աջ ձեռը մի եղեգ տուին. ծունկ էին չոքում առաջին. ծաղրում էին և ասում. «Ողջ կաց, հրէից թագաւոր»։ Եղեգնով խփում էին գլխին և երեսին ապտակում։ Պիղատոսն այսպէս ծեծուած դուրս բերաւ Յիսուսին պալատից։ Նա փշեայ պսակ ունէր գլխին և ծիրանի հագած, որպէս թէ թագաւոր է։ Պիղատոսն ասաց ժողովրդին. «Ահա այդ ցձեզ», այսինքն՝ ահա այն անձը, որին դուք ուզում էք մահացնել— սա աւելի շուտ կարեկցութեան՝ քան պատժի արժանի է, սա այնպիսի թագաւոր չէ՝ ինչպիսին դուք էր ասում։ Երբ որ հանապաղատեալ լինէր ինչ

տեսան նրան, ազադակեցին. «Սաչիր, խաչիր»:
Պիղատոսն ապաց. «Ես դրա մէջ յանցանք չեմ

զանուամ»։ Հրէաները տեսան որ թագաւոր ասե-
լով իւր ստատիւնում ապառիւտ ապա, սկսեցին ու-

օրէնք ունինք և նա դրա համաձայն պէտք է մեռնի, որովհետև իրան Աստծու որդի է անուանում»։ Երբ Պիղատոսն այս խօսքերը լսեց, վախեցաւ, կարծեց թէ շաստուածներից մինի որդին է, ուստի նորից ներս տարաւ պալատն ու հարցրեց. «Դու ի՞նչ տեղից ես»։ Յիսուս չպատասխանեց, որովհետև Պիղատոսը հեթանոս լինելով՝ դադափար չունէր երկնքի Աստծու մասին։ Պատասխանէր էլ, նա ոչինչ չէր հասկանայ—այս պատճառով լռեց։ Պիղատոսն ասաց. «Ինձ հետ չե՞ս խօսում, մի՞թէ չգիտես, որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»։ Յիսուս պատասխանեց. «Դու ոչինչ իշխանութիւն չէիր ունենայ ինձ վրայ, եթէ այդ իրաւունքը կայսրիցը տրուած չլինէր քեզ, այդպէս էլ ես իրաւունքներ ունիմ երկնքի Աստծուց»։ Պիղատոսն աշխատում էր մի ձևով արձակել Յիսուսին։

Հրէաները սպառնացին կուսակալին—ազադակում և ասում էին. «Եթէ նրան արձակես, կայսեր բարեկամ չես. ով իրան թագաւոր է անուանում, կայսեր հակառակ է»։ Պիղատոսը, երբ այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս բերաւ, բեմի վրայ նստեց և ասաց. «Ահա՛ ձեր թագաւորը ձեզ»։ Նրանք ազադակեցին և ասացին. «Վեր առ դրան և խաչիր»։ Պիղատոսը հարցրեց. «Ձեր թագաւորն ո՞րն է»։ Նրանք պատասխանեցին.

«Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք բացի կայսրից»։ Պիղատոսը երբ տեսաւ, որ խնդրին ուրիշ վտանգաւոր կերպարանք են տալիս, վախեցաւ որ կայսեր չբողոքեն, մանաւանդ որ իւր յարաբերութիւնն էլ կայսեր հետ այնքան լաւ չէր, ուստի ջուր առաւ. ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և ասաց. «Ես այդ արդարի արիւնիցն անմեղ եմ, դուք գիտէք»։ Բոլոր ժողովուրդն աղաղակեց. «Թող դրա արիւնը մեր և մեր որդւոց գլխին լինի»։ Այն ժամանակ Բարաբրային արձակեց, իսկ Յիսուսին ծեծելուց ետոյ՝ յանձնեց նրանց, որ խաչեն։

48. Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Խ Ա Չ Ե Լ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Ձինուորները հանեցին նրա կարմիր քղամիտը և հագցրին իւր շորերն ու տարան խաչելու։ Յիսուս ինքն էր տանում իւր խաչափայտը։ Ճանապարհին վայր ընկաւ, որովհետեւ յոգնել էր, ամբողջ հինգշաբթի գիշերը չարչարել էին։ Այդ ժամանակ պատահեցին Սիմօն Կիւրենացի անուով մէկին, որը դաշտի աշխատանքիցն էր դառնում և ստիպեցին նրան, որ խաչափայտը տանէ։ Յիսուսի ետևից մեծ բազմութիւն էր գրնում. շատ կանայք լաց էին լինում։ Յիսուս դարձաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմի աղջիկներ,

վրայ, որովհետև կզան օրեր, երբ կասէք լեռներին, թէ ծածկեցէք մեզ: Մտածեցէ՛ք փոքր ինչ,

եթէ դաւար փայտիս հետ այսպէս վարուեցին, չորին ի՞նչ կանեն»: Երկու ուրիշ շարագործ մարդիկ էլ տարան, որ նրա հետ միասին խաչեն:

Երբ եկան գագաթն կոչուած տեղը՝ երրայեցերէն Գողգոթայ, Յիսուսին խաչեցին երկու

չարագործների հետ—մինին աջ, իսկ միւսին ձախ կողմուս: Ժամը երեքն էր (9), Յիսուս ասաց. «Ներիր դրանց, Հայր, որովհետև իրանք էլ չգի-

տեն, թէ ինչ են անում»։ Զինուորները վիճակ ձգեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները։ Պահապանները նստել էին այնտեղ և պաշտպանում էին։ Պիղատոսը մի տախտակ գրեց և խաչի վերևից կախել տուաւ, որ ամենքը կարդան և իմանան, թէ ինչ է նրա յանցանքը։ Տախտակի վրայ գրած էր—Յ ի ս ու լ ս ն ա զ ո վ ր ե ց ի թ ա գ ա լ ո ր հ ր է ի ց։ Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին։ Քահանայապետները նեղացան այս գրուածից և ասացին Պիղատոսին. «Մի՛ գրիր հրէից թագաւոր, գրիր որ ինքն էր ասում, թէ հրէից թագաւոր եմ»։ Պիղատոսը բարկացած պատասխանեց. «Ի՞նչ որ գրեցի, գրեցի»։

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում. «Եթէ դու ես հրէաների թագաւորը, փրկիր քո անձը»։ Անցուղարձ անողները հայհոյում էին նրան և գլուխները շարժելով՝ ասում. «Ո՛վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատիր քեզ, եթէ Աստծու որդի ես և իջիր խաչիցը»։

Այսպէս ծաղրում էին քահանայապետները, դպիրները, ծերերը և ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրան չէ կարողանում ազատել. թէ որ նա Իսրայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը, այն ժամանակ կհաւատանք նրան»։

Սաչուած շարագործներից մինն էլ հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկիր քեզ էլ, մեզ էլ»։ Իսկ միւսը բար-

կացաւ նրա վրայ և ասաց. «Չես վախենում Աստուծուց մեղաւոր տեղովդ: Մենք իրաւացի կերպով ենք պատժուած, իսկ սա ոչ մի յանցանք չունի»:

«Մա դիմեց Յիսուսին և ասաց. «Տէր, յիշիր ինձ, երբ որ դաս քո թագաւորութիւնովը»: Յիսուս մխիթարուած պատասխանեց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինիս»):

Այստեղ էին և այն կանայք, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը աշակերտում և ծառայում էին նրան: Յիսուսի խաչի մօտ էին նրա մայրը, մօրաքոյրը և Մարիամ Մագթաղե-

յում էին նրան: Յիսուսի խաչի մօտ էին նրա մայրը, մօրաքոյրը և Մարիամ Մագթաղե-

նացին: Յիսուս տեսնելով իւր մօրը և Յովհաննէս աշակերտին, ասաց. «Ո՛վ կին, անձ քո որդին»: Ետոյ աշակերտին ասաց. «Անձ քո մայրը»: Եւ այն օրից աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին:

Ժամը վեցին (12) խաւար իջաւ երկրի վրայ — արևը խաւարեց: Ժամը իննին (3) Յիսուսը բարձր ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Էլի՛, էլի՛, լամա սաբաքթանի», այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողիր ինձ: Սրանից ետոյ Յիսուս ասաց. «Ծարաւ եմ»: Զինուորներից միւնը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քացախած գինու մէջ և մշտկի ծայրին դրած՝ բերանին մօտեցրեց:

Երբ Յիսուս քացախը ձաշակեց, ասաց. «Ամեն ինչ կատարեալ է»: Յիսուս վերջին անգամ խօսեց՝ ասելով. «Հայր, հոգիս քո ձեռն եմ աւանդում»: Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց գլուխը և հոգին աւանդեց: Այդ ժամանակ տաճարի վարագոյրը վերևից մինչև ներքև պատառուեց. երկիրը շարժուեց. ժայռերը պատառուեցան և գերեզմանները բացուեցան: Հարիւրապետը և պահապանները, երբ տեսան շարժը և եղածները, ասացին. «Ճշմարիտ, որ սա Աստծու որդի էր»: Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դիտելու համար էր եկել, եղածը տեսնելով, կուրծքը ծեծում էր և զղջացած սրտով ետ դառնում:

Յիսուսի խաչելութեան տօնը կատարում ենք աւագ-ուրբաթ օրը:

49. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Թ Ա Ղ Ո Ի Մ Ը

Աւագ ուրբաթ օրն էր—միւս օրը հրէաների Զատիկն էր: Որպէսզի պատժուածները մարմինները շաբաթ օրը չմնային խաչերի վրայ և Զատիկն ուրախ անցկանցէին, խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տայ մարմինները խաչերի վրայից վերցնելու: Պիղատոսը հրաման տուաւ, բայց առաջուց մարդ ուղարկեց, որ մահն ստուգեն: Զինուորները եկան և չարագործների սրունգները շարեցին՝ իմանալու մեռել են, թէ՛ կենդանի են: Բայց երբ Յիսուսին մօտեցան, գտան մեռած: Զինուորներից մինը՝ նրա մահը ճշտելու համար, գեղարդով կողը խոցեց—խսկոյն արիւն և ջուր բղխեց:

Սրանից ետոյ Արեմաթացի Յովսէփը, որ ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց նրա մարմինը: Պիղատոսը զարմացաւ, որ Յիսուս այդպէս վաղ էր մեռել, սրա համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց, որ տեղեկանայ այդ մասին: Երբ հարիւրապետից էլ ստոյգն իմացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց: Նիկողիմոս անունով մի ուրիշ ծածուկ աշակերտ ևս եկաւ և բերեց զմուռս՝ հալուէի հետ խառ-

նած: Այս նիւթերով Յիսուսի մարմինը զմուսեցին
և պատանեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորու-
թիւնն էր թաղման ժամանակ:

Յովսէփ Արեմաթացին մի պարտէզ ունէր,

որտեղ իրա համար մի նոր գերեզման էր պատ-
րաստել: Այդ պարտիզումն թաղեցին Յիսուսին,
մի մեծ քար էլ գլորեցին դռանն ու զնացին:
Գալիլիայից եկած կանայքը տեսան Յիսուսի թաղ-

ման տեղը: Մրանք ետ դարձան, խունկ և իւզ պատրաստեցին, որ կիւրակէ գնան մարմինն օծեն: Շաբաթ օրը ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն:

Յիսուսի թաղման տօնը կատարում ենք աւագ ուրբաթ օրը:

50. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Յ Ա Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

1. Երբ շաբաթ օրն անցաւ, Մարիամ Մագթաղենացին, Յակովբի մայր Մարիամը և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խունկ և գերեզման գնացին մարմինն օծելու: Նրանք շատ վաղ եկան՝ արեգակը դեռ նոր էր ծագել: Կանայքը միմեանց ասում էին. «Ո՞վ կգլորէ գերեզմանի քարը»: Երբ մօտեցան, տեսան, որ քարը գերեզմանից հեռու էր ընկած: Մարիամ Մագթաղենացին խփոյն վազեց Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտների մօտ ու ասաց նրանց. «Տիրոջը գերեզմանից վեր են առել և չենք իմանում, թէ ուր են դրել»: Իսկ միւս երկու կանայքը ներս մտան գերեզմանը և տեսան մի երիտասարդ նստած էր գերեզմանի աջ կողմում՝ սպիտակ պատմուձան հագած—նրանք խիստ զարհուրեցան: Երիտասարդն ասաց. «Մի՛ զարհուրէք, դուք խաչուած Յիսուսին էք փնտռում. նա յարութիւն առաւ.

այստեղ չէ—ի՛նչու էք կենդանին մեռելների մէջ

որոնում: Գնացէք, ասացէք նրա աշակերտնե-

Պալիլիա և այնտեղ կտեսնէք նրան, ինչպէս ձեզ առաջուց էլ ասել է»։ Կանայքը շտապով եկան և պատմեցին տասնուամէկ աշակերտներին և ուրիշներին։ Այս խօսքերը անհաւատալի երևեցան նրանց, բայց Պետրոսը և Յովհաննէսը շտապով գնացին գերեզմանը և տեսան, որ պատանն առանձին մի կողմն է ընկած։ Նրանք ետ դարձան և խիստ զարմանում էին եղածի վրայ։

2. Մարիամ Մագթաղենացին արդէն ետ էր դարձել և գերեզմանի դուրսը կանգնած լաց էր լինում. — նա կարծում էր, որ Յիսուսի մարմինը գերեզմանից մի ուրիշ տեղ են փոխադրել։ Մարիամը նայեց գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ շորերով նստած՝ մէկը գլխի կողմը, իսկ միւսը՝ ոտներին։ Հրեշտակներն ասացին Մարիամին. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»։ Մարիամն ասաց. «Իմ տիրոջը վեր են առել և չգիտեմ, թէ ո՞ւր են դրել»։ Եւ երբ այս ասաց, ետ դարձաւ և իրան Յիսուսին տեսաւ, բայց չճանաչեց։ Յիսուս ասաց. «Ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմ ես որոնում»։ Մարիամը կարծելով թէ պարտիզպանն է, ասաց. «Տէր, եթէ դու ես վերցրել, ասա ինձ, ո՞ւր դրիր»։ Յիսուս ասաց. «Մարիամ»։ Մարիամը ձայնից ճանաչեց, դարձաւ

դապետ: Յիսուս ասաց. «Մի մօտենար ինձ, շտապիր և աշակերտներիս ասա, որ ես գնում եմ իմ հայր Աստծու մօտ»: Մարիամ Մագլթաղենացին եկաւ և պատմեց աշակերտներին, թէ նա տեսել է Տիրոջը և պատմեց պատահած գէպքը:

3. Յիսուսի հեռաւոր աշակերտներից երկուսը միևնոյն օրը գնում էին էմմաուս գիւղը, որ երկու և կէս ժամ հեռու է Երուսաղէմից: Նրանք իրար մէջ խօսում էին պատահած բաների մասին: Երբ այսպէս վիճաբանում էին, հենց ինքը Յիսուս մօտեցաւ նրանց և գնում էր հետները: Բայց նրանք չճանաչեցին: Յիսուս հարցրեց: «Այդ ի՞նչի մասին էք վիճում և ինչո՞ւ տրտում էք»: Նրանցից մինը, որի անունը կղէոպաս էր, պատասխանեց. «Մի՞թէ դու Երուսաղէմում բնակուող միակ օտարականն ես, որ չգիտես, թէ այս օրերում ինչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուս ասաց. «Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Նազովրեցի Յիսուս մարգարէին քահանայապետները և իշխանները խաչեցին, բայց նա երրորդ օրը յարութիւն առաւ: Մի քանի կանայք էլ առաւօտանց վաղ գնացել էին գերեզմանը, մարմինը չէին գտել, եկել յայտնել էին, որ հրեշտակներ են տեսել, հրեշտակներն ասել են, թէ նա կենդանի է: Մեզնից մի քանիսը դնասին գերեզմանը և որոնք կ'էլ ենք և՛

պէս կանայքն էին պատմել, ըսյց իրան չէին

«եսել»: Յիսուս ասաց նրանց. «Ո՛վ անմիտներ

բոլոր բաներին որ մարգարէները գուշակել են: Չէ որ նրանք յայտնել են, թէ Քրիստոս պէտք է չարչարուէր, որպէսզի իւր փառքի մէջ մտնէր»: Եւ սկսեց խօսել Մովսիսից և բոլոր մարգարէներից — մեկնում էր նրանց, ինչ որ գրքերի մէջ գրուած էր իւր մասին: Նրանք մօտեցան էմմաուսին, բայց Յիսուս այնպէս էր ցոյց տալիս, որպէս թէ էլի հեռու է գնալու: Այն երկուսն ստիպեցին նրան և ասացին. «Մնա մեզ մօտ, իրիկուայ դէմ է»: Յիսուս մնաց նրանց մօտ: Երբ սեղան նրստեցին, առաւ հացը. օրհնեց, կտորեց և տուաւ նրանց: Աշակերտներն իսկոյն ճանաչեցին նրան, բայց Յիսուս հեռացաւ նրանցից, աներևոյթ եղաւ: Սրանից ետոյ սկսեցին իրար հետ խօսել և ասել. «Մեր սրտերն ինչպէս բորբոքւում էին, երբ ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր և ինչպէս գրքերում գրածները մէկ մէկ ցոյց էր տալիս մեզ»: Նոյն ժամին վեր կացան. ուրախ-ուրախ դարձան Երուսաղէմ. եկան աշակերտների մօտ և պատմեցին նրանց, թէ ճանապարհին պատահածը և թէ ինչպէս հացը կտորելու ժամանակ ճանաչեցին նրան:

4. Նոյն օրը՝ երեկոյեան՝ աշակերտները հրէաների երկիւղից դռները փակած միասին էին հաւաքուած: Յիսուս յայտնուեց նրանց և ասաց. «Ինչո՞ւ էք շփոթուած, ինչո՞ւ էք կասկածում

— չէ՞ք հաւատում, որ ես եմ. մօտ եկէ՛ք շօշափեցէ՛ք իմ ձեռները և ոտները—կարծում էք ես հոգի եմ. տեսէ՛ք հոգին մարմին և ոսկոր չունի»։ Այս ասաց և ցոյց տուաւ ձեռները, ոտներն ու կողը։ Աշակերտները չափից դուրս ուրախացան, որ Տիրոջը մի անգամ էլ տեսան։ Յիսուս դարձեալ ասաց. «Սաղաղութիւն ձեզ, ինչպէս իմ հայրն ինձ ուղարկեց, այնպէս էլ ես եմ ձեզ ուղարկում»։ Այս ասելով փչեց նրանց վրայ իւր հոգին և ասաց. «Առէ՛ք սուրբ Հոգին, ում մեղքը որ թողնէք, թողած լինի, ումը որ կապէ՛ք՝ կապած լինի»։

Այդ ժամանակ թովմասն այնտեղ չէր։ Երբ եկաւ, ընկերները յայտնեցին նրան և ասացին. «Մենք տեսանք Տիրոջը»։ Իսկ նա ասաց. «Մինչև ես իմ աչքով չտեսնեմ ձեռների բևեռների նշանը և մատս չդնեմ բևեռների տեղի վրայ, մինչև նրա խոցուած կողը ձեռովս չշօշափեմ, չեմ հաւատայ»։ Ութ օրից ետոյ աշակերտները կրկին հաւաքուել էին միևնոյն տան մէջ։ Թովմասն էլ նրանց մօտն էր։ Յիսուս փակ դռներից մտնելով, կանգնեց նրանց մէջ և ասաց. «Սաղաղութիւն ձեզ»։ Ետոյ դարձաւ թովմասին և ասաց. «Բեր քո մատն այստեղ և տես իմ ձեռները. բեր ձեռդ և կողս շօշափիր. անհաւատ մի լինիր, այլ հաւատացեալ»։ Թովմասը պատասխանեց և ասաց. «Իմ Տէր, իմ Աստուած...»։ Յի-

սուս ասաց. «Թովմաս, դու ինձ տեսար և հա-
ւատացիր, բայց երանի նրանց, ովքեր առանց
տեսնելու կհաւատան»:

5. Սրանից ետոյ Յիսուս վերջին անգամ
այսպէս յատնուեց աշակերտներին Տիրերական,
Գալիլիայի, (Գիննեսարէթի) ծովի ափին: Այն-
տեղ էին Սիմոն-Պետրոսը, Թովմասը, Զեբեթիա-
յի որդիքը՝ Յովհաննէս և Յակովբոս և երկու ու-
րիշ աշակերտներ: Սրանք գիշերով ուռկանները
ձգել էին ծովը, բայց ոչինչ չէին բռնել: Առաւօ-
տեան Յիսուս ծովի ափումն էր, բայց նրան չը-
ճանաչեցին: Յիսուս հարցրեց նրանց. «Ոչինչ
չունի՞ք ուտելու»: Նրանք պատասխանեցին. «Ոչ»:
Յիսուս ասաց նրանց. «Ուռկանը նաւակի աջ
կողմից ձգեցէք, կբռնէք»: Այդպէս էլ արին նը-
րանք— ուռկանը ձկնով լցուեց՝ այնպէս որ չէին
կարողանում քաշել: Այն ժամանակ Յովհաննէսն
ասաց Պետրոսին. «Տէրն է նա»: Պետրոսը մերկ
էր, այս որ լսեց, իրեն ծովը ձգեց, իսկ միւս
աշակերտները եկան ուռկանը քաշելու, որովհե-
տեւ ափին մօտիկ էր: Երբ ցամաք դուրս եկան,
տեսան հաց և վառած կրակ, որով ձուկ էին
խորովում: Յիսուս ասաց. «Բերէք ձեր որսած
ձկներից ևս. եկէք ճաշեցէք»: Աշակերտները
ձայնից ճանաչեցին: Ծաշի ժամանակ Յիսուս ա-
սաց Սիմոն Պետրոսին. «Սիմոն՝ Յովհաննի որդի,

սիրո՞ւմ ես ինձ»։ Նա ասաց, «Այո՛ Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»։ Յիսուս ասաց, «Արածացրո՛ւ իմ գառները»։ Դարձեալ հարցրեց, «Միմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»։ «Այո՛, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»։ Յիսուս ասաց, «Արածացրո՛ւ իմ գառները»։ Յիսուս երրորդ անգամ հարցրեց, «Միմօն՝ Յովնանի որդի, սիրո՞ւմ ես ինձ»։ Յիսուս երեք անգամ հարց տալով, յիշեցրեց նրա երեք անգամուայ ուրացութիւնը։ Պետրոսը տրամեցաւ այս նկատողութեան համար և ասաց, «Տէ՛ր, դու ամեն բան գիտես, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»։ Յիսուս ասաց նրան, «Արածացրո՛ւ իմ ոչխարները։ Ըշմարիտը, ճշմարիտն եմ ասում քեզ, երբ որ պատանի էիր, գօտիդ կապում և գնում էիր, ուր որ դու էիր կամենում, բայց երբ որ կծերանաս, ուրիշները գօտիդ կկապեն և կտանեն, ուր որ չես կամենում»։

Յիսուսի յարութեան տօնը կատարում ենք Զատիկին։

51. Յ Ի Ս Ո Ի Ս Ի Հ Ա Մ Բ Ա Ր Ձ Ո Ի Մ Ը

Յարութիւնից ետոյ Յիսուս քառասուն օր էլի մնաց երկրիս վրայ իւր աշակերտների մօտ և խօսում էր նրանց հետ երկնքի արքայութեան մասին։ Սրանից ետոյ վերջին անգամ նրանց

հետ Չիթենեաց լեառը բարձրացաւ ու այնտեղ պատուէրներ տուաւ նրանց և ասաց. «Երու-

սաղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք իմ Հօր աւե-
տիքին, որ ես ձեզ խոստացել եմ: Ես կուղար-

կեմ ձեզ Սուրբ Հոգին և երբ կընդունէք նրան, ուրիշ մարդիկ կզառնաք և կվկայէք իմ մասին Երուսաղէմում, Հրէաստանում, Սամարիայում և մինչև երկրի ծայրերը: Ուրեմն գնացէք ու բոլոր ազգերին ուսուցէք Հօր, Որդւոյ և Սուրբ Հոգւոյ անունով: Ուսուցէք նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ պատուիրեցի: Ով կհաւատայ և կմկրտուի, նա կփրկուի, իսկ ով չի հաւատայ, նա կզատապարտուի»:

Երբ այս ասաց, բարձրացրեց ձեռները և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց նրանցից և վերացաւ երկինք: Մի ամպ ծածկեց նրան աշակերտների աչքից: Նրանք երկրպագեցին, ուրախութիւնով ետ դարձան Երուսաղէմ և սպասում էին խոստացած Սուրբ Հոգուն:

Համբարձման տօնը կատարում ենք Զատիկից 40 օր ետոյ:

Յ Ա Ն Կ

I

	երես
1. Յիսուսի ծնունդը	3
2. Տաճարին ընծայուիլը	9
3. Արևելքի մոգերը և Յիսուսի Եգիպտոս փախչիլը	11
4. Տասներկու տարեկան Յիսուս տաճարում . .	15
5. Յովհաննէս Մկրտչի ծնունդը	16
6. Յովհաննէսն ապաշխարութիւն է քարոզում .	20

II.

7. Յիսուսի մկրտութիւնը	23
8. Առաքեալների ընտրութիւնը	25
9. Յիսուս և մանուկները	28
10. Աշակերտները վիճում են թէ ո՞վ է մեծ . .	30
11. Կափառնայումի հարիւրապետը	31
12. Փարիսեցին և մաքսաւորը	32
13. Անառակ որդու առակը	34
14. Յիսուս և Զակէոս	37
15. Ողորմած Սամարացու առակը	38
16. Այբի կնոջ լուման	40
17. Զար ծառայի առակը	41
18. Քանանացի կինը	42
19. Յիսուս քարոզում է Նազարէթում	43
20. Հարուստ երիտասարդը	46
21. Անմիտ հարստի առակը	47
22. Կորուսեալ ոչխարի և դրամի առակը	48
23. Յովհաննէս Մկրտչի դեսպանները	49
24. Յովհաննէս Մկրտչի մահը	52

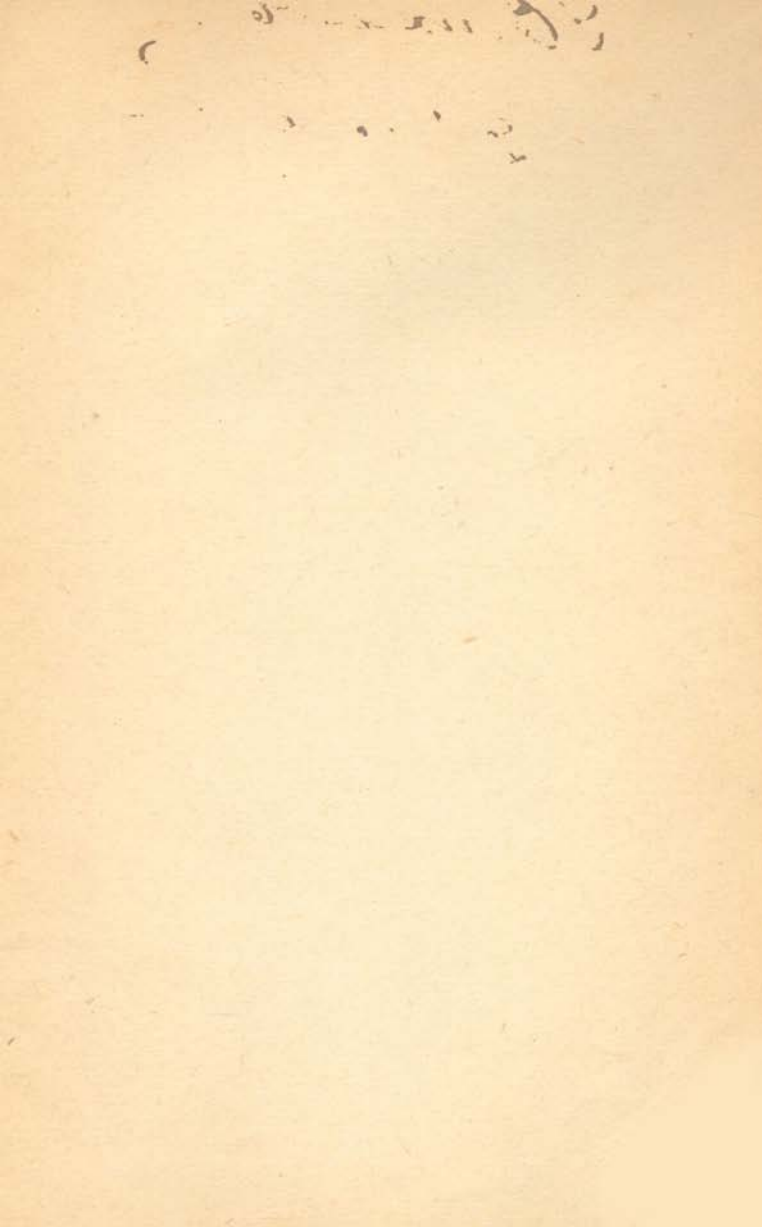
Հեռագրեր

	հրես
25. Սերմանացանի առակը	53
26. Որումի առակը	55
27. Մեծ ընթրիքի առակը	56
28. Այգու մշակների առակը	56
29. Քանքարների առակը	58
30. Մեծատան և աղքատ Ղազարոսի առակը	60
32. Տասն կոյսերի առակը	62
32. Վերջին դատաստան	64
33. Լերան քարոզը և ինն երանութիւնը	66
34. Յիսուսի խօսակցութիւնը լուացման, կերակրի պահքի և շաքաթը սրբելու մասին	74
35. Յիսուս և սամարացի կիներ	77
36. Մարիամ և Մարթա	80
37. Ղազարոսի յարութիւնը	82

III

38. Յիսուսի թշնամիները	85
39. Յիսուսի օծումը Բեթանիայում	86
40. Յիսուս մտնում է Երուսաղէմ	87
41. Յիսուս վիճաբանում է թշնամիների հետ	90
42. Յուդայի մատնութիւնը	94
43. Ոտնալուայ և խորհրդաւոր ընթրիք	95
44. Յիսուս Գեթսեմանում	99
45. Յիսուս քահանայապետների առաջ	104
46. Պեարոսի ուրացութիւնը և Յուդայի վախճանը	106
47. Յիսուս Պիղատոսի առաջ	108
48. Յիսուսի խաչելութիւնը	116
49. Յիսուսի թաղումը	122
50. Յիսուսի յարութիւնը	124
51. Յիսուսի համբարձումը	132

11.003

